

Krist i Njegov Zakon

Pouke iz Biblije — Priručnik za učitelje
Travanj, svibanj i lipanj 2014.

POUKE IZ BIBLIJE — Priručnik za učitelje — 2/2014.

Nakladnik: ZNACI VREMENA, Prilaz Gjure Deželića 77, 10000 Zagreb, Hrvatska • Odgovorni urednik: Neven Klačmer • Urednik: Mario Šijan • Prijevod: Dragana Todoran • Lektura: Marijan Malašić • Korektura: Brankica Vukmanić • Tiskano u uredu nakladnika

znaci-vremena.com • adventisti.hr

Keith Augustus Barton

Krist i Njegov Zakon

Pouke iz Biblije — Priručnik za učitelje

Travanj, svibanj i lipanj 2014.

Sadržaj

1. Zakoni u Kristovo vrijeme
2. Krist i Mojsijev zakon
3. Krist i vjerski običaji
4. Krist i Zakon u Govoru na Gori
5. Krist i subota
6. Kristova smrt i Zakon
7. Krist, svršetak Zakona
8. Božji i Kristov Zakon
9. Krist, Zakon i Evanđelje
10. Krist, Zakon i savezi
11. Apostoli i Zakon
12. Kristova crkva i Zakon
13. Kristovo kraljevstvo i Zakon

Zakoni u Kristovo vrijeme

Gljučni tekst: Rimljanima 13,8-10.

Učenici će

Znati: Razumjet će različite vrste zakona koji su navedeni u Svetom pismu.

Osjećati: Cijenit će Božji zakon kao izraz Božje vječne ljubavi i Njegovog karaktera.

Činiti: Odgovorit će ljubavlju prema Bogu držeći Njegov Zakon.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Shvatit će sveprožimajući karakter Zakona

A. Kako različiti zakonski sustavi doprinose našem razumijevanju Božjeg moralnog Zakona, Deset zapovijedi?

B. Kakav je odnos između Zakona i određene kulture?

C. Kako Deset zapovijedi nadmašuju svaki zakonski sustav poznat ljudskom rodu?

II. Osjećati: Ljubav prema Božjem zakonu

A. Kako mogu imati pozitivan stav prema Božjem zakonu?

B. Kako svojoj djeci mogu uspješno prenijeti ljubav prema Božjem zakonu?

C. Jesu li pobude i osjećaji isto? Zašto da i zašto ne? Moram li osjećati želju za držanjem Božjeg zakona, ili će biti trenutaka kada će držanje Božjeg zakona biti u suprotnosti s mojim osjećajima? Objasnite.

III. Činiti: Odgovor ljubavi

A. Kakva je povezanost između Božje ljubavi i Njegovog Zakona u praktičnom smislu?

B. Kakav bih ja kao kršćanin trebao imati stav prema lokalnim građanskim zakonima u svojoj zemlji?

C. Budući da Bog cijeni moje pobude, kako mogu unijeti ljubav u svakidašnje ovozemaljske zadatke i obveze?

Sažetak: U društvu u Kristovo vrijeme djelovali su različiti zakoni. Razumijevanje povijesnog i kulturološkog konteksta pruža okvir za Božji moralni Zakon, Deset zapovijedi.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Psalam 19,8.

Ključna misao za duhovni rast: Deset zapovijedi nisu samo lista obveza. One pružaju moralni okvir za održavanje zavjetnog odnosa s Bogom kojim odgovaramo na Njegovu ljubav.

Samo za učitelje: Mnogi ljudi, u crkvi i izvan nje, imaju donekle odbojan pristup Božjem zakonu. Neki smatraju da je slovo Zakona — posebno četvrta i deseta zapovijed — nevažno i zastarjelo. Drugi se plaše Zakona, vjerujući da njihovo spasenje ovisi o strogom držanju Deset zapovijedi. Pouka za ovaj tjedan bavi se različitim zakonima koji su vladali u Kristovo vrijeme i treba nam pomoći da postavimo temelj za mnogo pozitivniji pristup Božjem zakonu. Zakoni su svima potrebni kako bismo uživali kvalitetan život. Dok su neki zakoni, kao oni koji odobravaju segregaciju ili ropstvo, moralno pogrešni, zakoni koje je donio čovjek uglavnom pružaju sigurnost i zaštitu i omogućavaju nam da živimo plodonosnim životom. Svi dobri građanski zakoni temelje se na moralnim načelima čije početke možemo naći u Božjoj ljubavi, Davatelju Zakona koji želi samo najbolje za nas.

Uvodna aktivnost: Zamolite razred da razmisli o mogućim posljedicama u slučaju ukidanja svih zakona o prometu (ili možda zakona o vlasništvu). Razmislite kakav bi utjecaj to imalo na život vjernika. Ne zaboravite naglasiti zaštitnu ulogu zakona u svakidašnjem životu.

Razmotrite: Zašto se tako mnogo građanskih zakona bavi međuljudskim odnosima? Zašto su takvi zakoni potrebni?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

Od vremena reformacije, ključni teološki pojmovi, Zakon i milost, često su prikazivani kao suprotnost. Da bi istaknuli važnu vijest o opravdanju vjerom, reformatori (i njihovi nasljednici) često su razmišljali o Zakonu na odbojan način i naglašavali da je uzaludno pokušavati pravednost postići skupljanjem zasluga koje se mjere držanjem Zakona. Smatralo se da su Zakon i milost potpuno različiti i da su to dvije krajnosti.

Ipak, pozorni osvrt na širu biblijsku sliku Zakona i milosti podsjeća nas da ova dva pojma opisuju dvije strane istog novčića i da ih ne bi trebalo smatrati suprotnostima. Posljednjih desetljeća teolozi su uvidjeli da je Zakon u oba Saveza izraz Božje volje i karaktera kojeg treba pozorno (i radosno) proučavati i poslušno primijeniti u svakidašnjem životu. U komentarima koji slijede usredotočit ćemo se na tri ključne osobine biblijskog zakona.

I. Biblijski zakon je sveobuhvatan.

(Podsjetite se u razredu Psalma 119.)

Prije nego što razmotrimo ove osobine, bilo bi se dobro podsjetiti da “zakon” u Svetom pismu nije uvijek lako ispitati i odrediti — što oni koji su poučavani zapadnoj logici i razmišljanju, ipak pokušavaju. Da bismo znali o kojem je zakonu riječ, podijelili smo ih na moralne, građanske i obredne, koji opisuju zakon u određenom kontekstu. Iako ove podjele mogu biti od pomoći u određenim slučajevima, one su ipak stvorene umjetno. Na primjer, postoje brojni hebrejski izrazi koji su zamjenjivi i mogu se prevesti kao “zakon”, “statut”, “zapovijed”, “propis” i slično. Jedan od tekstova u Starom zavjetu u kojem pisac s velikim oduševljenjem govori o Zakonu, Psalam 119, sadrži najmanje osam različitih hebrejskih izraza koji se odnose na “Zakon” ili na jedan od njegovih sinonima. Ovi su izrazi zamjenjivi i upotrijebljeni su u različitim kombinacijama u 22 retka ovog veličanstvenog psalma. Dobar poznavatelj Staroga zavjeta, Gordon Wenham, zapisao je sljedeće: “‘Zakon’ ili ‘uputa’ obuhvaća sva Božja otkrivenja Izraelu, bilo da se nalazi u Petoknjižju ili drugim dijelovima Biblije.” (*Psalms as Torah: Reading Biblical Song Ethically*, Baker Academic, 2012., str. 97) Zakon je tako blisko povezan s Bogom, Davateljem Zakona, da psalmist o tome piše u Psalmu 119,10: “Svim srcem tebe tražim; ne daj da zastranim od zapovijedi tvojih.”

Razmislite: Ako udaljavanje od Božjih zapovijedi znači odbaciti Boga osobno, što možemo učiniti kako bismo bili više usredotočeni na Božji zakon?

II. Božji zakon je dobar i dar je Njegovim stvorenjima.

(Podsjetite se u razredu Psalma 9,8.)

Kao što je sve stvoreno bilo “dobro” (ili “veoma dobro”; usporedi Postanak 1,4.10.12.18.21.25.31), tako se i Božji zakon odlikuje po tome što je dobar i savršen. Sličnu misao nalazimo u Psalmu 19,7: “Savršen je Zakon Jahvin — dušu krijepi; pouzdano je Svjedočanstvo Jahvino — neuka uči.” U Starom zavjetu dobrota i savršenstvo usko

su povezani s Bogom. Davatelj Zakona i Zakon odražavaju iste osnovne osobine. Nije važno o kojem je Zakonu riječ. Budući da Zakon (kao izraz vječne Božje volje ili izgovoren u određenom povijesnom kontekstu) dolazi od Boga, on je dobar i dar je Njegovim stvorenjima (Nehemija 9,13). Sličnu je misao apostol Pavao izrazio u Rimljanima 7,12 (usporedi 1. Korinćanima 3,7-15).

Razmislite: Kako Sveto pismo izjednačava “dobre darove” sa Zakonom?

III. Božji zakon određuje Božju zavjetnu zajednicu.

(Podsjetite se u razredu Rimljanima 9,31; 10,4.)

Božje izražavanje Saveza osnovalo je narod (ili u novom Savezu skupinu vjernika). Ovaj narod se odlikovao poslušnošću Božjem dobrom Zakonu. Preko Saveza (s blagoslovima i mogućim prokletstvima) on je bio posvojen u Božju obitelj. Međutim, zanemarivanje zavjetnih uvjeta dovelo je do Božje kazne, što je dobro dokumentirano u povijesti izraelskog naroda. U Novom zavjetu, u Rimljanima 9,31, Pavao se koristi jedinstvenim izrazom “Zakon pravednosti”. Ovim Zakonom se ne postiže pravednost, već on svjedoči o pravednosti koja je na složeni način povezana s Bogom kao Davateljem Zakona s jedne i Spasiteljem s druge strane. On pruža okus onima koji su ga okusili — ne gorak ili otrovan, već sladak, koji obećava potpunije rješenje.

Razmislite: U svjetlu prethodnog teksta, kako bismo trebali razumjeti Zakon u Rimljanima 10,4? Razmotrite ulogu rimskog tutora koji poučava učenika.

IV. Zakon i život

(Podsjetite se teksta iz Levitskog zakonika 18,5 i Ivana 10,10.)

Biti vjeran Božjem zakonu (Tori) znači živjeti punim životom. Ova misao izražena je u Levitskom zakoniku 18,5: “Zato držite moje zakone i moje naredbe; tko ih vrši — u njima će naći život. Ja sam Jahve!” Ovaj i drugi tekstovi (kao što su Ezekiel 18,5-9; Psalam 119,93 i Ponovljeni zakon 30,15.16) naglašavaju blisku vezu između Zakona i života. Da, poslušnost je značila život za Izrael u Obećanoj Zemlji, ali poslušnost je usko povezana s Bogom osobno i trebala bi biti povezana s Isusovom izjavom zapisanom u Ivanu 10,10: “Ja sam došao da imaju život i da ga imaju u izobilju.” Poslušnost, kao i bliska zajednica s Darovateljem Zakona, potrebna je da bismo živjeli pravim životom vjernosti. Poslušnošću ne možemo platiti vječni život; to je iskustvo onih koji su već iskusili život izobilja u kraljevstvu koje je ovdje i onom koje će tek doći.

Razmislite: Zašto su kršćani često u kušnji da spasenje pokušavaju zaraditi držanjem Zakona umjesto da držanje Zakona bude posljedica živog odnosa s Isusom Kristom koji nam je došao pružiti “život u izobilju”?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

1. Kada je Bog dao Mojsiju zakone, imao je na umu državu čiji će On biti vladar. Na koji se način Božji zakoni i zakoni sekularnih država podudaraju? Objasnite.

2. Prije pedeset godina određene modele ponašanja, kao što je homoseksualnost, društvo je smatralo pogrešnim. Sada je došlo do promjena u mnogim društvima u kojima se takvi životni izbori više ne promatraju na taj način. Kako društvo dobiva svijest o tome što je moralno, a što ne?

3. Zašto kažemo da Deset zapovijedi još uvijek vrijede, dok druge zakone u Petoknjižju smatramo nevažećima — na primjer obrezanje osmog dana? (Smjernica: Obratite pozornost na odnos između Boga kao Darovatelja zakona i Zakona kao izraza Njegovog karaktera.)

4. Tekst u Otkrivenju 12,17 stavlja poslušnost Božjim zapovijedima u okvir posljednjeg sukoba između dobra i zla. Da li držanje zapovijedi doista spašava ovaj posljednji ostatak, ili je to samo izvanjski znak nečega višeg? Objasnite.

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Kako stav mi kao kršćani trebamo zauzeti prema građanskim zakonima koji nam se ne dopadaju ili su besmisleni?

◆ Rabini su u Isusovo vrijeme pokušali Božji zakon održati na snazi dodajući mnoga pravila. Kako mi kao adventistički kršćani pokazujemo svijetu da Božji zakon vrijedi bez pravljenja liste pravila, na primjer, što smijemo, a što ne smijemo raditi u subotu? Jesu li sva takva pravila loša?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Do kakvih bi posljedica došlo u međuljudskim odnosima i našem odnosu s Bogom kad bi samo jedna od Deset zapovijedi bila ukinuta? Zamislite da je neka određena zapovijed stavljena izvan snage. Koje bi bile posljedice ukidanja te zapovijedi? Što nas to uči o ulozi Božjeg zakona u očuvanju naše sreće i naših odnosa s drugima?

Krist i Mojsijev zakon

Glavni tekst: Ivan 5,46.

Učenici će

Znati: Shvatit će da je Isus dao Mojsijev zakon na gori Sinaj.

Osjećati: Uvidjet će da je Zakon dobar Božji dar.

Činiti: Slijedit će Isusov primjer djelotvornog života u okviru Božjeg zakona.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Isus je bio Osnivač Zakona u Starom zavjetu.

- A. Kako je Isus pokazao svoju odanost Zakonu?
- B. Kakav je odnos Isus imao prema Mojsijevom zakonu?
- C. Kako hebrejski zakoni doprinose našem razumijevanju Božje spasonosne milosti i sile da izbavi svoj narod onda i sada?

II. Osjećati: Ljubav prema Božjem zakonu

- A. Kakvo je mišljenje Isus imao o Zakonu?
- B. Zašto je važno da Božji zakon promatramo kao jasan znak Njegovog Saveza s nama?
- C. Pročitajte Psalam 119. Izdvojite glagole kojima David — čovjek po Božjem srcu — opisuje što misli o Božjem zakonu.

III. Činiti: Živjeti po Zakonu

- A. Što mislite o Božjem zakonu? Ako ga ne volite, kako možete promijeniti svoj stav?
- B. Kako možete imati odnos prema Zakonu kakav je Isus imao?
- C. Kakvo vaše ponašanje može pružiti odbojan dojam o Božjem zakonu vašoj obitelji ili prijateljima?

Sažetak: Isus je kao Darovatelj Zakona i kao Židov bio pokoran Zakonu. On je kritizirao ljudske uredbe koje su ubijale duh Zakona, ali je poštovao Zakon i naglašavao pouke u svojoj službi o Božjoj spasonosnoj milosti i sili koje su u njemu otkrivene.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Ivan 5,46.

Gljučna misao za duhovni rast: Kao Kristovi sljedbenici, trebamo se odnositi prema Zakonu kao što je On činio shvaćajući njegovu ljepotu, silu i odraz Božjeg karaktera.

Na račun Zakona vrlo često su upućivane kritike — a samim tim i na račun Davatelja Zakona. Mnogi Isusa iz Novog zavjeta vide kao ljubaznog i milosrdnog, dok Boga iz Starog zavjeta smatraju strogim nebeskim policajcem koji strogo pokušava nametnuti listu obveza. Zaboravljamo da je Bog — Trojstvo — pokretač čitavog sustava zakona u Starom zavjetu. Isus je oblikovao život koji se temelji na Zakonu. Prvi kršćani su samo silom Svetoga Duha mogli slijediti Isusov primjer u primjeni Božjeg zakona u svakidašnjem životu.

Ellen G. White naglašava središnje mjesto Božjeg zakona riječima: “Sotona je na profinjen način prikazao ljudima da je Isusovom smrću milost zamijenila Zakon. Isusova smrt nije ni najmanje promijenila, ukinula ili umanjila Zakon Deset zapovijedi. Ta dragocjena milost ponuđena čovjeku Spasiteljevom krvlju utvrđuje Božji zakon. Od čovjekovog pada, Božja moralna vladavina i Njegova milost nerazdvojive su. One svuda idu ruku pod ruku: ‘Ljubav će se i Vjernost sastati, Pravda i Mir zagrliti.’ (Psalam 85,10)” (*Faith and Works*, str. 30)

Uvodna aktivnost: Zamolite članove razreda da razmisle o tome zašto poznate ličnosti iz svijeta zabave imaju mnoštvo obožavatelja koji se oblače i ponašaju kao njihovi idoli, čak do te mjere da oponašaju njihov način života, dok kršćani vrlo često nerado slijede Kristov način života kada je u pitanju držanje Zakona. Pokušajte otkriti pobude u oba slučaja.

Za razgovor: Ljutit policajac jednom prilikom je rekao: “Ako želimo da dođe do pravog pomaka u rješavanju zločina, morat ćemo se uhvatiti u koštac s osnovnim uzrokom zločina — morat ćemo se osloboditi zakona.” Kako bi primjena ovog rješenja utjecala na rješavanje zločina? Šire gledano, kakav bi utjecaj takvo rješenje moglo imati na području religije kad bi se primijenilo u odnosu na problem grijeha?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

Komentar se temelji na djelu Geralda A. Klingbeila pod nazivom *Bridging the Gap: Ritual and Ritual Texts in the Bible*.

I. Sila obreda

(Ukratko se u razredu podsjetite žrtvenog sustava iz Brojeva 4; 16.)

Mnogi protestantski kršćani (uključujući neke adventiste) imaju odbojan stav prema obredima. Ipak, oni su dio našeg svakidašnjeg života iako često nismo u potpunosti svjesni njihove prisutnosti. Obredi mijenjaju, upravljaju, pokreću, usmjeravaju, prenose i ispunjavaju mnoge druge uloge u vjerskom (i svakidašnjem) životu. Razmislite o važnosti političkih rituala (na primjer psovanje novog predsjednika) ili obreda koji obilježavaju važne promjene u životu (kao što je odrastanje, brak, smrt). Zajednička narav većine obreda pomaže nam da razumijemo složenu stvarnost. Samo zamislite neke od žrtvenih obreda (na primjer prinošenje žrtava za grijeh opisano u Brojevima 4) u starozavjetno vrijeme i utjecaj koji su imali na Izraelce (ili na okolne narode). Smrt nevine i skupe životinje jasno je ukazivala na visoku cijenu grijeha. Prenošenje grijeha pojedinca polaganjem ruku na glavu životinje bilo je simbolično. Netko drugi je morao platiti cijenu. Krv je bila skupljana i premazivana po žrtveniku, a zatim unošena u Svetište i prskana po zavjesi koja dijeli Svetinju od Svetinje nad svetinjama. Životinja je morala biti spaljena, a jednom godišnje, Svetište, zagađeno "poprskanim grijehom" mnogih, moralo je biti očišćeno, što se činilo tijekom obreda na Dan pomirenja (Brojevi 16).

Razmislite: Kako biste se osjećali i o čemu biste razmišljali da danas možete sudjelovati u obredima na Dan pomirenja? Kako bi to doprinijelo vašem razumijevanju grijeha, milosti i Božjeg plana spasenja? Pročitajte pažljivo Levitki zakonik 16 i ispričajte sadržaj poglavlja. Razmislite o značenju obreda i njegove primjene na smrt i službu Isusa Krista. (Mnoge nezapadne kulture imaju više obreda i, kao rezultat, često znaju bolje cijeniti biblijske obrede i njihove pouke.)

II. Proročka kritika obreda

(Podsjetite se u razredu sljedećih tekstova: 1. Samuelova 15,22; Hošea 6,6; Amos 5,21-27.)

Koliko god mogu biti poučni, obredi također mogu postati kamen spoticanja, osobito kada se ponavljaju ne razmišljajući o njihovom značenju. Mnogi biblijski proroci kritizirali su tu naviku održavanja bogoslužja koja su svedena na obrede, a lišena biti. Zapazite, na primjer, tekst u 1. Samuelovoj 15,22: "Jesu li Jahvi milije paljenice i klanice nego poslušnost njegovu glasu? Znaj, poslušnost je vrednija od najbolje žrtve, pokornost je bolja od ovnujske pretiline."

Samuel strogo ukorava kralja Šaula koji je smatrao da se o poslušnosti Božjim zapovijedima može pregovarati. On je poštedio poganskog kralja kao i sve najbolje životinje i sve što je bilo dragocjeno (1. Samuelova 15,9). Biblijski tekst nas snažno podsjeća da obred nikada ne može biti sveti znak sam po sebi, već da mora biti praćen dogovarajućim stavom i razmišljanjem.

Dva stoljeća kasnije Hošea daje isti primjer: “Jer ljubav mi je mila, ne žrtve, poznavanje Boga, ne paljenice.” (Hošea 6,6) Hošeina kritika žrtvenih obreda usredotočuje se na stavove i djela. Prorok upotrebljava dva važna hebrejska izraza koji se odnose na zavjetnu vjernost (*hesed*) i znanje koje otkrivamo putem odnosa (*da’at*). Izrael je bio zauzet prinošenjem žrtava, ali je zaboravio povezati žrtve sa stvarnim životom: s načinom na koji su se ophodili prema udovicama, siročadi ili siromašnima; s onim što su obožavali; s određivanjem prioriteta u odnosu na Boga. Oni nisu pokazivali zavjetnu milost jedni drugima, već su bili okrenuti izvanjskom izražavanju pobožnosti.

Slične misli izražene su u Amosu 5,21-27 i Izaiji 1,15-18. Izrael-ski proroci podsjećali su Božji zavjetni narod da vršenje obreda ne može zamijeniti ispravan stav prema Bogu i bližnjima. Proroci nisu kritizirali božanski nadahnute zakone i obrede, već njihovu besmislenost primjenu.

Razmislite: Ako je Bog uspostavio žrtveni sustav do najsitnijih detalja, zašto bi onda nadahnio proroke da ga kritiziraju?

III. Isus, obredi i judaizam u prvom stoljeću

(Podsjetite se u razredu uspostavljanja Gospodnje večere u Ivanu 13.)

Obredi su imali značajnu ulogu u Isusovo vrijeme. Hram je bio središte židovske teologije i prakse. Kada razmotrimo rukopise pronađene u blizini naselja Kumran koji potječu iz otprilike drugog stoljeća prije Krista, odjednom nam postaje jasno koliko su obredi prožimali život Židova u to vrijeme. Očišćenje, obredna pranja, blagoslovi — sve je to bilo izraženo obredima. Biblijski poznavatelj Robert Kugler je zapisao: “Od načina na koji su (stanovnici Kumrana) računali vrijeme do toga kako su jeli, od ustajanja ujutro do odlaska na spavanje uvečer, od načina na koji su se molili do održavanja čistoće svojega tijela, od ulaska u zajednicu do izlaska iz nje, stanovnici Kumrana su oblikovali svoj život po manje ili više nepromjenjivom slijedu svećanih radnji i izraza s ciljem da ih dovedu bliže Bogu.” (“Making All Experience Religious: The Hegemony of Ritual at Qumran”, *Journal for the study of Judaism* 33.2, str. 131–152)

Isus je rođen i odrastao u takvim prilikama. Bio je obrezan određenog dana (Luka 2,21). Njegovi roditelji primijeli su priloga za svojeg prvorođenca (Luka 2,24). Posjetio je Hram i sudjelovao u obredima na blagdan Pashe. Ipak, neobično je to što se Isus u određenim trenucima svjesno suprotstavljao židovskim obrednim običajima (Matej 15,1-2). Kada je došlo vrijeme da proslavi posljednju Pashu prije svoje smrti, Isus mijenja već postojeći obred (Pashu) i uspostavlja novi obred koji podsjeća učenike na Njegovu smrt i uskrsnuće (Ivan 13; Matej 26,17-30). Kršćani širom svijeta i danas obilježavaju Gospodnju večeru. Adventistički kršćani prilikom svakog sjećanja na Gospodnju večeru obavljaju i obred poniznosti perući jedni drugima noge kao što je to Isus učinio svojim učenicima. Njegovim uspostavljanjem Isus je dao važnu pouku i istaknuo kakav otvoren utjecaj obred može imati: on ne samo da je ukazivao na Mesiju, već je bio izabrano oruđe za objavljivanje novog smjera u kojem je krenulo Božje kraljevstvo. (Krštenje je još jedan primjer obreda koji zapravo iznosi priču i prenosi ključne ideje kršćanskog života.)

Razmislite: Kako obilježavanju Gospodnje večere možemo dati još dublji smisao? Koji nam elementi mogu pomoći da se “sjetimo” i zatim “učinimo”?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje: Što nam obredni zakoni govore o Bogu i Njegovom karakteru?

◆ Sjetite se svih obreda koji povezuju Isusovu smrt i žrtveni sustav Izraelaca. Posebno zapazite vrijeme i mjesto Isusove smrti.

◆ Kakvu će promjenu u vašem stavu prema Zakonu donijeti činjenica da je Isus začetnik Zakona?

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Isus ne samo da je živio u skladu s Božjim zakonima, već je živio životom koji je bio u skladu s Božjim planom koji je imao za Njega (vidi Ivan 7,8). Kako ja mogu živjeti u skladu s Božjim zakonima i Njegovim planom u svojem svakidašnjem životu?

◆ Kako se trebam ophoditi prema onima koji žive suprotno Božjem zakonu? Bih li se drukčije ponašao prema njima da su dio crkvene obitelji?

◆ Isus je živio kao Židov i držao se svih prihvatljivih aspekata svoje kulture, dok je odbacivao njezine negativne strane. Koje prihvatljive aspekte naše kulture možemo usvojiti, a koje su to negativne strane koje bismo trebali odbaciti?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Zamislite kao razred kako bi se Isus ophodio prema nekim aspektima naše kulture da živi ovdje i sada. Što mislite kamo bi Isus odlazio objedovati? Što bi mislio o sportu i politici? Bi li imao profil na Facebooku i bi li trošio vrijeme na gledanje filmova? Potkrijepite odgovore primjerima iz Isusovog života pokazujući načela prema kojima je živio i koja su utjecala na Njegove odluke kada je u pitanju način života.

Krist i vjerski običaji

Gljučni tekst: Matej 15,8.9.

Učenici će

Znati: Shvatit će da vjerski običaji nikada ne mogu zamijeniti Božji zakon.

Osjećati: Uvjerit će se u nadmoć Božjeg zakona nad običajima.

Činiti: Dopustit će Svetome Duhu da potakne pravednost koja započinje u srcu.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Ljudska mjerila i zakoni nikada se ne smiju uzdići iznad Božjih mjerila i Zakona.

A. Kako su se vjerski običaji, koji su u početku bili uspostavljeni s dobrim namjerama, uzdigli na razinu Božje riječi?

B. Kako je Isus pravio razliku između Božjeg zakona i ljudskih običaja?

C. Zašto je Isus kritizirao učenja farizeja?

D. Kako su običaji čija je svrha bila pomoći ljudima da bolje drže Zakon zapravo umanjili njegov utjecaj?

II. Osjećati: Božji zakon je važniji od ljudskih običaja.

A. Kako možemo izbjeći mišljenje da smo bolji od onih koji ne slijede sva načela Božjeg zakona?

B. Kako se mogu osloboditi osjećaja sigurnosti koji mi pruža neki poznati običaj ili navika kako bih što vjernije slijedio načela Božjeg zakona?

III. Činiti: Pravednost koja počinje u srcu i domu

A. *Rabbi* znači “veliki” ili “moj učitelju”. Kako učitelj može potaknuti svoje učenike na razmišljanje?

B. Kako možemo izbjeći uzdizanje našeg tumačenja Božjeg zakona na razinu samog Zakona?

Sažetak: Nijedno stvoreno biće nema pravo promijeniti Božji zakon. Njegov Zakon je nepromjenjiv.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Matej 15,8.9.

Ključna misao za duhovni rast: Iako običaji imaju svoje mjesto u crkvi, nijedan čovjek nema vlast stvarati vjerska ograničenja i uzdizati ih na razinu božanskog Zakona.

Promatrajte dijete mlađe od godinu dana kako otvara poklon. Ono će najvjerojatnije biti oduševljeno ukrasnim papirom u koji je poklon umotan i vrlo sretno što se može igrati sa šuškvim papirom i istraživati sjajnu mašnu, dok će potpuno zanemariti poklon koji se nalazi u papiru. Mala djeca ponekad čak i plaću kada se skine ukrasni papir s poklona i čini se da ga više vole od poklona koji je bio u njega umotan.

Mnogi ljudi vide Isusove sukobe s učiteljima Zakona kao dokaz da je Isus zanemarivao Zakon. Dok budemo proučavali ovotjednu pouku, vidjet ćemo da Isus nije zanemarivao Zakon, već je namjeravao skinuti “omote” vjerskih običaja i prikazati Zakon narodu kao pravi Božji dar koji prodire u sve pobude njihovog srca.

Uvodni razgovor: Zamislite da je u vašem gradu postavljen novi prometni znak STOP. Vaša je dužnost da se vozila zaustavljaju na taj znak. Razgovarajte o različitim mogućnostima, kao što su upozoravajuća svjetla postavljena ispred znaka STOP, poduka vozača, oglašavanje u lokalnim medijima, postavljanje nekoga da zaustavlja i kažnjava prijestupnike. Koje bi metode po vašem mišljenju bile najuspješnije u pomaganju ljudima da se zaustave na taj znak? Zašto?

Razmislite: Mi mislimo da je zagađenje nešto što dolazi izvana. Ako dodirnemo ili pojedemo nešto što je zagađeno bakterijama, razboljet ćemo se. Isus je učio da je duhovno zagađenje drukčije. Što je ono, i kako se javlja prema Isusovim riječima (Matej 15,10-20)?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

Mnogi gledatelji su uživali u filmskom klasiku *Violinist na krovu*. Film govori o jednoj židovskoj obitelji koja živi u Rusiji tijekom jednog od pogroma Židova u prvoj polovini dvadesetog stoljeća — obitelji koja udaje kćeri, koje istodobno napuštaju svoje običaje. Roditelji,

Tevje i Golde, žale zbog nestajanja i zanemarivanja običaja u novom svijetu koji teško mogu shvatiti.

Isusova borba s običajima i borba prve Crkve obilježava važnu prekretnicu u povijesti spasenja. Na mnogo načina “omoti” običaja pomračili su shvaćanje Židova kada je u pitanju bio božanski Zakon i Mesija.

Nakon Isusovog uskrsnuća i uznesenja, prva kršćanska Crkva učinila je male korake prema potpunom razumijevanju značenja Mesijinog dolaska i Njegovog poslanja. Vođeni Duhom, oni su polako ali sigurno odbacivali običaje koji su vladali dugo vremena i načinili teološke pomake, što nije bilo uvijek lako. U sljedećem tekstu osvrnut ćemo se na ključne trenutke u kojima običaji i Sveto pismo nisu bili u skladu tijekom rasta prve Crkve u teološkom pogledu.

I. Hram i prva Crkva

(Podsjetite se u razredu teksta iz Djela 2,46.47; 3.)

Jeruzalem nije bio samo središte judaizma, već i mjesto nastanka kršćanstva. Nakon Isusovog uznesenja, apostoli i drugi učenici odlazili su u Hram svakoga dana ili su lomili kruh u domovima vjernika (Djela 2,46.47). Na temelju teksta zaključujemo da su se molili, možda i čitali (i tumačili) Sveto pismo — što je bilo više karakteristično za sinagogu nego za Hram, gdje su se prinosile žrtve i darovi. Međutim, najznačajnije je bilo njihovo zajedništvo u molitvama i proučavanju, što je potaknulo druge da još jednom o svemu razmisle i pridruže im se.

Tekst u Djelima 3,1 bilježi da su Petar i Ivan otišli u Hram u vrijeme molitve. Hram je bio središte molitve za Židove koji su živjeli u Jeruzalemu, ali postavlja se pitanje kako su se prvi kršćani postavili prema službi prinošenja žrtava za izraelski narod (ili *tamid* na hebrejskom). Nakon izlječenja hromog u Djelima 3,2-10 dva učenika su uzbuđena zbog učinjenog čuda iznijela još jednu evanđeosku propovijed (Djela 3,11-26) koja je puna citata iz Starog zavjeta. Nakon njihovog uhićenja od strane vjerskih vođa i njihove obrane pred Velikim vijećem, zapriječeno im je (Djela 4,21), a zatim su pušteni. Kako su se Ivan, Petar i ostali odnosili prema ovoj zabrani koju je izrekla najviša vlast u židovskom narodu? Ljudski gledano, skromni ribari trebali su biti lako zaplašeni i natjerani na poslušnost ili bar ušutkani. Ipak, to se nije dogodilo. Njihova teološka shvaćanja su se promijenila i osnaženi silom Svetoga Duha, objavljivali su vijest o uskrsnom Kristu s velikom hrabrošću (Djela 4,31). Umjesto da nastave s podupiranjem Hrama kao središta hebrejske teologije, shvatili su da

zaklano Janje, Isus Krist, mora postati njihovo teološko središte. Hram je postao prikladno mjesto za propovijedanje mnoštvu ljudi, ali je izgubio svoje teološko značenje i jedinstvenu ulogu.

Razmislite: Na koje je načine prva Crkva uspjela razriješiti povezanost između Božjeg zakona i ljudskih običaja? Može li nam to pomoći u našem razgovoru o odnosu između Zakona i načina života?

II. Prva Crkva i neznabošci

(Podsjetite se u razredu tekstova u Djelima 6,1-7; 10.)

Druga važna promjena u razmišljanju prve Crkve odnosila se na njihov stav prema nežidovima (ili neznabošcima). Židovi koji su živjeli u prvom stoljeću nisu smjeli ulaziti u domove neznabožaca; u tom bi slučaju postali obredno nečisti. Sam Isus je ograničio svoju službu uglavnom na hebrejski narod — najvjerojatnije zato što je želio izbjeći predrasude i zato što je Evanđelje prvo trebalo propovijedati Božjem zavjetnom narodu (Daniel 9,24; Rimljanima 1,16).

Prvu Crkvu su još uvijek uglavnom činili Židovi (usporedite to s izvještajem o "Helenistima" koji su potaknuli izbora đakona grčkog podrijetla, zapisano u Djelima 6,1-7). Oni su propovijedali u jeruzalemskom Hramu (gdje je većina Židova i prozelita prisustvovala bogoslužjima) i širili vijest o Isusu tamošnjim stanovnicima. Filip, jedan od izabраниh đakona (Djela 6,1-7) prvi je krenuo izvan zone udobnosti judaizma. Otputovao je u Samariju (gdje su živjeli Samarijanci!) i propovijedao Evanđelje velikom mnoštvu. Mnogi su bili privučeni njegovom viješću i osvjedočeni čudima koja su se događala (Djela 8,4-8). Poslije nalazimo Filipa na putu iz Jeruzalema u Gazu kako razgovara s Etiopljaninom — najvjerojatnije obraćenikom na judaizam — koji je čitao tekstove iz Izaije (Djela 8,26-39). Shvativši da se redci o Mesiji koji strada odnose na Isusa Krista, Etiopljanin izražava želju da se krsti. Filip je nastavio propovijedati u nežidovskim područjima Palestine i odlazi u Cezareju, gdje je bio poznat kao Filip Evanđelist (Djela 21,8,9).

Dok se Filip posvetio radu među židovskim obraćenicima i Samarijancima (koji su imali određene veze sa Židovima, iako ih baš nisu cijenili), Petru je bilo potrebno neposredno Božje djelovanje da bi prešao visoki prag običaja koji su zadržavali prvu Crkvu da aktivno propovijeda nežidovima. U Djelima 10 opisuje se nevjerojatna priča o dva viđenja, rimskog vojnika i židovskog ribara, i moćna djela Svetoga Duha. Važno je napomenuti da je Bog pokrenuo ove događaje, a ne određeni odbor. Dok se apostol Petar molio na krovu kuće u Jopi, vidio je u viđenju veliko platno puno različitih životinja kako se spu-

šta s neba. U svojem viđenju Petar je čuo glas s neba: "Kolji i jedi!" (Djela 10,13) On se žestoko suprotstavio ovom prijedlogu, jer je u platnu bilo i čistih i nečistih životinja. Ovo se triput ponovilo u Petrovom viđenju, a zatim zatječemo Petra kako se pita kakvo značenje ima ovo viđenje.

Značenje je odmah postalo jasno kada je izaslanik rimskog stotnika Kornelija pokucao na vrata i zamolio Petra da posjeti njegovog gospodara u Cezareji. Petar je imao skoro dva dana za razmišljanje o značenju viđenja, i kada je konačno sreo rimskog stotnika u kući punoj neznabožaca željnih da čuju Božju riječ, sve je postalo jasno. Misionarski rad nadilazi nacionalne i kulturološke granice i običaje.

Razmislite: Koji su koraci trebali biti poduzeti da bi Petar bio uvjeren u važnost propovijedanja neznabošcima? Pročitajte pozorno Djela 10 i zapazite ključne događaje.

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

◆ Utjecaj rabina nije uvijek bio loš. Pročitajte Djela 5,27-39. Što je Gamaliel iznio u prilog svojem mišljenju? Kakav je utjecaj izvršio na članove Velikog vijeća?

◆ U Velikoj Britaniji postoji izreka: "Vodi računa o penijima, a funte će se same brinuti za sebe." Ako se netko usredotoči, na primjer, na način života, podrazumijeva li to da će se držati glavnih načela, kao što su Deset zapovijedi? Iznosite svoje mišljenje.

◆ U većini kultura mudrost i iskustvo starijih osoba poštovano je i cijenjeno. Njihovi savjeti su prihvaćani, a običaji i vrijednosti prenošeni na sljedeće naraštaje. U našem suvremenom svijetu čini se da imamo malo vremena ili mjesta za naše starije ili običaje. Mislite li da bi takvu pojavu Isus podupro u području vjere? Zašto da i zašto ne? (Sjetite se kako se ophodio prema učenjima starih u Mateju 15.)

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Prijateljstvo je dvosmjerna ulica. Da bismo imali utjecaja na druge, moramo ih upoznati. Kako se možemo sprijatelжити s nevjernicima i održavati ta prijateljstva, a da pritom ne budemo uvučeni u njihov svijet?

◆ Isus je rekao: "Ne bude li vaša pravednost veća od pravednosti književnika i farizeja, sigurno nećete ući u kraljevstvo nebesko." (Matej 5,20) Kakvu nadu imamo da ćemo doći na Nebo?

◆ Rabini koji su zabilježili običaje imali su veliko poštovanje prema Svetom pismu i nije im bila namjera da njihovi spisi skrenu

pozornost s Božje riječi na ljudske običaje. Koje praktične korake možemo poduzeti da ne dopustimo da veliki biblijski učitelji, propovjednici ili pastori zamijene našu osobnu zajednicu s Božjom riječju?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Zamislite da ste misionar među ljudima koji još ne poznaju Boga. Želite započeti bogoslužje. Koje biste sadašnje običaje subotnjeg bogoslužja zadržali, a koje biste promijenili? Zašto?

Krist i Zakon u Govoru na Gori

Gljučni tekst: Matej 22,37.

Učenici će

Znati: Uvidjet će da Isus nije došao ukinuti Zakon, već da otkrije njegovu bit.

Osjećati: Shvatit će da se Zakon ne odnosi samo na djela, već i na pobude.

Činiti: Pokazat će djela, misli i pobude nadahnute Duhom, a ne izvanjsku poslušnost.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Zakon se drži u srcu.

A. Zašto su Isusovi neprijatelji tvrdili da Isus želi ukinuti Zakon?

B. Što znači “ispuniti” u Mateju 5,18?

C. Kako se Isusovo držanje Zakona razlikuje od načina na koji su ga držali književnici i farizeji?

II. Osjećati: Pobuda znači sve.

A. Neki su optuživali Isusa da je blag kada je grijeh u pitanju. Kako Isusovo snažno poučavanje zapisano u Mateju 5,29.30 pokazuje Isusovu mržnju prema grijehu?

B. Što su Isusovi učenici mislili o Isusovom nauku koji je govorio o pobudama držanja Zakona? (Matej 19,10)?

C. Kako nam Isusovo proširivanje zapovijedi da se ne treba krivo kleti u Mateju 5,33-37 pokazuje da se naši međusobni odnosi i odnos prema Bogu treba temeljiti na nečem višem od nestalnih osjećaja.

III. Činiti: Predati se djelovanju Svetoga Duha

A. Zašto više volimo imati listu stvari koju ćemo objesiti na zid nego promijeniti svoje pobude?

B. Kako mogu živjeti da moje “da” znači “da” i moje “ne” znači “ne”, ne pribjegavajući nikakvoj vrsti zakletve da bi nam drugi vjerovali?

Sažetak: Isus je pokazao u svojem Govoru na Gori da nije došao ukinuti Zakon. On je došao uzvisiti Zakon i ukazati na potrebu da Sveti Duh stalno prebiva u nama kako bismo ga mogli držati.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Matej 22,37.

Ključna misao za duhovni rast: Božji zakon ne možemo promatrati samo kao listu pravila. On nas poziva na potpunu posvećenost u životu u kojem će naša djela kao i naše najdublje misli i pobude biti nadahnute Duhom.

Samo za učitelje: U pouci za ovaj tjedan mi shvaćamo dalekosežni utjecaj Božjeg zakona i kako mu trebamo pristupati. Vidimo da o Božjem zakonu ne trebamo raspravljati, već da on mora prodrijeti u svaki djelić našeg bića.

Neki je bogataš imao kuću na obronku visoke planine. Jedini pristup do kuće bio je opasna planinska staza sa strmom liticom na jednoj strani. Bogatašu je bio potreban novi vozač i on je dao oglas za to radno mjesto. Na oglas su se javila tri vozača. Tom, koji je prvi bio pozvan na razgovor, ulijevao je povjerenje jer je bio vozač trkaćih automobila. Čudno je bilo to što je tijekom razgovora bogataš postavio samo jedno pitanje: “Koliko blizu litice možete voziti?” Tom je pomislio da je to pravi trenutak da kaže bogatom čovjeku nešto o svojim sjajnim vozačkim sposobnostima i istakne da nikada nije izgubio u utrci niti je izgubio kontrolu nad svojim trkaćim automobilom čak i u velikoj brzini. “Ali koliko blizu možete voziti?” bio je uporan bogataš. Nakon nekoliko trenutaka razmišljanja, Tom je odgovorio: “Mislim da mogu sigurno upravljati vozilom na metar od ruba.” Sam, sljedeći koji je bio pozvan na razgovor, ulijevao je još veće povjerenje. Vozio je kao kaskader u nekim filmovima. Bio je neustrahiv za upravljačem. Kada ga je bogataš upitao koliko blizu ruba litice može voziti, brzo je odgovorio: “Mogao bih svako vozilo približiti na udaljenost od pola metra od litice i bez problema jednim kotačem malo nagaziti na rub!” Joe, koji je posljednji došao na razgovor, nije imao neko bogato vozačko iskustvo. “Pa, Joe, koliko blizu ruba možete voziti?” upitao ga je bogataš. “Ne znam, gospodine. Plašim se visine, tako da se jednostavno držim što dalje od ruba.” Joe je dobio posao.

Uvodni razgovor: Kada ovu priču ispričate u razredu, pitajte članove razreda slažu li se s odlukom bogataša o izboru novog vozača. Kakav su stav Tom, Sam i Joe pokazali prema zakonu gravitacije? Nitko od njih nije htio namjerno kršiti prometne zakone o sigurnosti.

Razmotrite: Kako su Tomov i Samov stav bili slični razmišljanju Židova o Zakonu u Kristovo vrijeme?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Nebesko kraljevstvo

(Podsjetite se u razredu teksta iz Mateja 5,17-48.)

Tekst u Mateju 5,17-48 opisuje ključni trenutak Isusove službe i sastavn je dio Govora na Gori. Smještene kronološki na početak Njegove službe, misli iznesene u ovim redcima na prenesen način prikazuju granicu povučenu u pijesku jer Isus razlikuje Božje kraljevstvo i kraljevstva vladara ovoga svijeta. Božje kraljevstvo je sol i svjetlo, i čine ga ljudi koji su ga spremni pokazati u svojem životu (Matej 5,13-16).

Od samog početka Isus umanjuje važnost pitanja koje se javlja u umovima farizeja i književnika dok nesumnjivo vrlo pažljivo slušaju mladog Učitelja iz Nazareta. "Nemojte misliti da sam došao ukinuti Zakon i Proroke! Ne dođoh da ih ukinem, već da ih ostvarim." (Matej 5,17) Grčki izraz preveden kao "pokvariti" također se može prevesti i kao "poništiti", "ukinuti", "porušiti" ili "srušiti". Isus nije došao porušiti ili poništiti Zakon i Proroke (sažeti pregled cijelog božanskog otkrivenja u Starom zavjetu, drugim riječima u Svetom pismu); On ih je došao *ispuniti*.

Bilo bi dobro da na trenutak zastanemo upravo na ovom mjestu i razmotrimo etimologiju riječi "ispuniti". Grčka riječ za "ispuniti" usko je povezana s riječju "napuniti", a grčki prijevod Starog zavjeta (ili Septuaginte) koristi se upravo tim glagolom kada Stvoritelj zapovijeda stvorenjima da napune Zemlju (Postanak 1,22.28). Utjelovljena Riječ koja je stvorila svijet (Ivan 1,1-3) popunit će praznine koje su ostavile jednostavno izražene zapovijedi "Ne ubij" ili "Ne učini preljuba". Iako ljudski um smatra da ove zapovijedi nije potrebno dodatno objašnjavati, Isus kao Davatelj Zakona ide još dublje.

II. "Čuli ste ... A Ja vam kažem."

(Proučite u razredu šest opreka koje Isus spominje u Mateju 5.)

Isus upotrebljava šest opreka (antiteza) koje nam pomažu da shvatimo da su djela samo jedan element držanja Zakona. Isus ne samo da nas podsjeća da Bog razmatra pobude i misli isto kao i djela, već koristeći se strukturom antiteze, On posredno tvrdi da se nalazi na istoj razini kao i božanski Davatelj Zakona. Opreke obuhvaćaju ubojstvo (Matej 5,21-26); preljub (Matej 5,27-30), razvod (Matej 5,31-32), zaklinjanje (Matej 5,33-37), osvetu (Matej 5,38-42) i ljubav prema neprijateljima (Matej 5,43-47). Vrlo je važno zapaziti da svi ovi primjeri ne obuhvaćaju Deset zapovijedi. Razvod i zaklinjanje mogu se svrstati u građanske zakone, dok bi osvetu i ljubav prema neprijateljima trebalo razmotriti u okviru teoloških (ili filozofskih) osnova. Isus namjerno bira različite razine božanskih zakona kako bi utisnuo u svoje slušatelje činjenicu da je držanje Zakona bez Davatelja zakona nemoguće i nije svojstveno ljudskom rodu. Rečeno na drugi način: kada misli, stavove i skrivene pobude povežemo s vršenjem Zakona, Isus jasno naglašava da ljudski rod — vi i ja — nikada neće moći sam držati Zakon (sa svim njegovim različitim razinama i pobudama). Čak i kada imamo najbolje namjere, uvijek se nađemo kod nogu Davatelja Zakona koji se spustio sa Sinaja na Golgotu da pokaže savršeni primjer i savršeno spasenje koje je dostupno svima koji prihvate Njegov dar.

Razmislite: Na koji nam način Isus upućuje izazov da držimo Zakon strože nego što su to činili čak i farizeji?

III. “Dakle: budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!” *(Podsjetite se u razredu teksta iz Mateja 5,48.)*

Ovaj ključni dio završava s još jednom izjavom koja može uzdrmati naše temelje i, nažalost, često se vadi iz konteksta. “Dakle: budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!” (Matej 5,48) Zamislite kako su se osjećali Isusovi slušatelji kada su čuli ovu posljednju izjavu. Jesu li Ga promatrali u nevjerici? Jesu li čvrsto stisnuli šake netremice Ga promatrajući otvorenih usta? Kako su se osjećali književnici i farizeji kada su čuli da Isus završava tumačenje Zakona nalogom o božanskom savršenstvu? Jesu li odmahivali glavom u znak neslaganja ili su klimali glavom u znak odobravanja?

Isus ističe dva područja savršenstva: “Budite savršeni” odnosi se na Njegove slušatelje. To je povezano s još jednim područjem savršenstva — “kao što je savršen Otac vaš nebeski”. Izjava Ellen G. White: “I kao što je Bog savršen u svojem području rada, tako mi trebamo biti savršeni u svojem” (*Patrijarsi i proroci*, str. 482), jasno ukazuje na ove dvije različite razine savršenosti. Tekst u Ponovlje-

nom zakonu 32,4 opisuje Božje savršenstvo: “On je Stijena, djelo mu je savršeno”, dok se u Izaiji 64,5 naglašava činjenica da je “sva naša pravda k'o okaljane haljine”. Isus — Davatelj Zakona, Stvoritelj i Spasitelj — međutim, premošćuje ovu provaliju koja razdvaja našu nesavršenost i Božje potpuno savršenstvo. “Ja u njima, a ti u meni — da postanu potpuno jedno.” (Ivan 17,23) Biblijsko savršenstvo, znači, ima dvije razine: Božje savršeno jedinstvo i ljudsko savršeno jedinstvo s Kristom.

Evo jedne korisne ilustracije o ljudskom savršenom jedinstvu s Kristom Roberta Rossa iz članka “Perfection” objavljenog u časopisu *Adventist World* (prosinac 2009., str. 21): “Znanstvenici su nedavno načinili prvu potpuno ravnu i glatku površinu na obrađenom i visoko poliranom staklu. Ono je tako ravno i glatko da kada se dva takva debela komada stakla priljube jedan uz drugi, istiskujući sav zrak, veza između molekula postaje tako čvrsta da ih je skoro nemoguće razdvojiti. Oni doslovno postaju jedan komad. Isusovo savršeno jedinstvo s Ocem zahvaljujući Njegovoj poslušnosti na Zemlji postaje naša haljina (Njegove) pravednosti za svu vječnost. Pravednost koju želi prenijeti na nas savršeno je jedinstvo koje možemo imati zahvaljujući vodstvu Svetoga Duha. Poslušnost nadahnuta iskrenom ljubavlju dopušta Mu da nas svakoga dana brusi i polira dok ne budemo u potpunosti povezani s Njim do te mjere da će nas biti skoro nemoguće razdvojiti.”

Razmislite: Kako nam Govor na Gori u cjelini pomaže da razumijemo Isusov poziv na savršenstvo?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

◆ U svojem nauku u Mateju 5, Isus osim Zakona naglašava pobjede i misli. Kako nam se sudi — prema pobudama ili djelima? Navedite biblijski tekst koji potkrepljuje vaš odgovor (vidi Ezekiel 24,14).

◆ Ako grijeh nije djelo samo po sebi, već počinje u umu, kada kušnja postaje grijeh?

◆ Koja je razlika između “okreni mu i drugi obraz” i “idi s njime dvije milje” (Matej 5,38-42) i pasivne žrtve? (Vidi u odsjeku od četvrtka razgovor o “osveti”.)

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Kada pročitate tekst u Mateju 5,23-26, razmislite koliko biste daleko trebali ići u pokušaju da se pomirite s nekim tko je ljut na vas? Kako potreba za pomirenjem utječe na vaš odnos s Bogom?

◆ Isus produbljuje zapovijed koja govori da ne treba činiti preljub i kaže da svatko tko pogleda sa željom krši ovu zapovijed. Vrijedi li taj nauk još uvijek u našem svijetu u kojem smo zasipani reklamama koje igraju na kartu seksualnih želja?

◆ Isus nam u Govoru na Gori ne kaže da trebamo mirno prihvatiti kada se netko loše ophodi prema nama, već da trebamo uzvratiti neočekivanom ljubaznošću. Kako je to moguće?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Ivan ima užasnog susjeda. Čovjek dopušta svojem psu da prlja Ivanov travnjak a da pritom ne čisti iza njega, pušta bučnu glazbu petkom do kasno uvečer, čak baca smeće preko zida u Ivanovo dvorište. Kao razred, iznesite praktične prijedloge kako Ivan može “zgrnuti ugljevlje na njegovu glavu” (Izreke 25.21.22).

Krist i subota

Gljučni tekst: Marko 2,27.

Učenici će

Znati: Prepoznat će da je subota i dalje simbol stvaranja i otkupljenja.

Osjećati: Doživjet će subotu kao vrijeme olakšanja i oslobođenja.

Činiti: Pronaći će radost u svetkovanju subote.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Bezvremenski znak

- Zašto su Isusovi neprijatelji optuživali Isusa da krši subotu?
- Kako je Isus u Marku 2,13-18 branio ponašanje svojih učenika u subotu?
- Odakle subota potječe i što nam to govori o njezinoj namjeni?

II. Osjećati: Svetkovanje slobode

- Kako subotu možemo doživjeti kao dan miline?
- Zašto je Isus iskoristio priliku da ljude u subotu oslobodi patnje?
- Što mislite o spavanju u subotu prijepodne i neodlaženju u crkvu?

III. Činiti: Vrhunac tjedna

A. Isus je upitao: "Što je dopušteno u subotu: činiti dobro ili zlo? Spasiti život ili ga upropastiti?" (Marko 3,4) Znači li to da se u subotu trebamo baviti dobrotvornim radom? Kada je vrijeme za bogoslužje i odmor? Kako učiniti pravu ravnotežu?

B. Kako možete učiniti subotu milinom za one koji su u vašoj blizini?

C. Kako možete svetkovati subotu bez određivanja liste stvari koje ne smijete činiti?

Sažetak: Isus kao Stvoritelj subote tijekom tjedna stvaranja, nije došao ukinuti svetkovanje subote, već je obnoviti kao simbol stvaranja i otkupljenja.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Marko 2,27.

Gljučna misao za duhovni rast: Subota nam omogućava da doživimo odmor i slobodu u Kristu.

Samo za učitelje: Iako nema čvrstih biblijskih dokaza za svetkovanje nedjelje, kršćani održavaju bogoslužja nedjeljom u znak sjećanja na Isusovu veliku žrtvu koju je prinio za nas. Sljedeću priču mogli bismo upotrijebiti kao osnovu za razmatranje tih tvrdnji.

Marcelle nije ni slutila da će otkriti nešto nevjerojatno kada je ušla u sobu svoje majke. Majka je izvadila veliku kartonsku kutiju i prevrtala po papirima koji su se u njoj nalazili. "Mama, što tražiš?" upitala je Marcelle. "Kopiju tvojeg izvoda iz matične knjige rođenih", odgovorila je majka. Nekoliko trenutaka zajedno su pretraživale kutiju. "O, evo ga, ali, mama, nešto nije u redu! Prema ovom izvodu rođena sam 7. listopada. Ti znaš da je moj rođendan 16. ožujka." "Dušo, ne obraćaj pozornost na taj stari list papira! Taj datum je zapisan samo zbog osoblja u bolnici. Tvoj tata i ja promijenili smo dan tvojeg rođenja na 16. ožujka u čast tvojeg ujaka Maxa. To je dan kada je prestao pušiti. Povod je vrijedan slavlja, zar ne?" Marcelle je za trenutak ostala bez riječi, a onda je povikala: "Šesnaesti ožujka nije moj pravi rođendan?" Majka je pokušala utješiti Marcelle objašnjavajući da je taj datum postao obiteljska tradicija budući da im datum u listopadu nije baš odgovarao za slavlje jer tada imaju tako mnogo posla u dvorištu. "Zar je to toliko važno?" upitala je majka. (Ova priča je zasnovana na traktatu *Birthday Switcheroo* Randyja Fishella.)

Za razgovor: Biste li se osjećali voljeni i poštovani da ste na Marcelleinom mjestu? Jesu li njezini roditelji imali ikakve zakonske osnove da izvrše promjenu datuma? Kako se ova priča odnosi na svetkovanje subote odnosno nedjelje?

Uvodna aktivnost: Zamolite članove razreda da kažu koja je njihova omiljena aktivnost u subotu. Naglasite važnost aktivnosti koje grade zajednicu s Bogom i bližnjima, kao i one koje nam pomažu da pronađemo odmor.

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Isus i subota

(Podsjetite se u razredu Isusovog posjeta sinagogi u Nazaretu u Luki 4.)

Isus je subotom obično odlazio u sinagogu ili Hram. Luka je vrlo jasan kada govori o Isusovom životu i službi u odnosu na subotu: "Dode u Nazaret gdje je odrastao te po svom običaju u subotu uđe u sinagogu. Zatim ustade da čita." (Luka 4,16) Budući da je bio pozvan da čita iz svitaka određenih za čitanje za tu subotu, Isus je čitao o Mesijinom djelu koje je opisano u Izaiji 61,1.2. Pomazan i nadahnut Duhom, propovijedao je Radosnu vijest siromašnima; objavljivao je slobodu sužnjevima; vraćao je vid slijepima i oslobađao potlačene. Kakva snažna vijest! Kada je Isus odložio svitak, Luka kaže da je dodao još jednu rečenicu: "Danas se ovo Pismo, koje ste čuli svojim ušima, ispunilo." (Luka 4,21) Razgovor koji je dalje tekao razbjesnio je mnoštvo koje je pokušalo ubiti najpoznatijeg Sina iz Nazareta.

Razmislite: Kako biste se osjećali kad bi netko u vašem subot-njoškolskom razredu tvrdio da je prorok? Kako biste reagirali, posebno ako poznajete tog vjernika? Kako bismo trebali reagirati u trenucima kada je naš pogled na svijet i iskustvo duboko uzdrmano?

II. Subota i sukobi

(Podsjetite se u razredu čuda učinjenog u subotu, koje je zabilježno u Ivanu 5.)

Čini se da su mnogi sukobi s vjerskim vođama počinjali subotom. Iako nije posebno težio teološkim sukobima, Isus se često koristio propovijedi o suboti ili izlječenjima kako bi istaknuo važne teološke ideje koje su se kosile s tradicionalnom židovskom teologijom tog vremena.

Jedan od najznačajnijih tekstova koji se bavi subotom i sukobom koji je nastao zbog nje tijekom Isusove službe nalazimo u Ivanu 5. U početku čitatelj ne zna *kada* Isus posjećuje ribnjak Bethesdu, gdje je velik broj ljudi čekao na iscjeljenje. Isus izdvaja "invalida" koji je bolestan 38 godina — čitav svoj život. Isus vidi, zna i pita čovjeka ono što je očito (redak 6). "Želiš li ozdraviti?" Odgovor bolesnog čovjeka pokazuje da se nije mogao sam kretati, možda je bolovao od neke vrste paralize. Nije mogao stići na vrijeme do vode kada se zamutila. Zapazite kako Isus liječi u trenutku: Živa Riječ vraća mu zdravlje. Tri zapovjedna načina ("ustani", "uzmi svoju postelju", "ho-

daj”) označavaju razliku između propadanja u patnji i iscjeljenja. Čovjek je odjednom bio iscjeljen; uzeo je svoju postelju, podsjetnik na svoju prošlost, i počeo hodati.

Do tog trenutka mi smo se kao čitatelji uživali u priču. Možemo vidjeti i čuti nebrojeno mnoštvo bolesnih. Slušamo razgovor koji Isus vodi s bezimennim čovjekom koji se čudi postavljenom pitanju i sili Njegove riječi. Mi se radujemo s čovjekom kada ustaje i hoda i onda, kako je zabilježio poznati adventistički stručnjak Sigve K. Tonstad, ostajemo “potpuno zatečeni nagovještajima sljedeće rečenice koja ima neočekivano negativno značenje: ‘Taj dan bijaše subota.’ (5,10)” (*The Lost Meaning of the Seventh Day*, str. 183)

Sljedeći tekst opisuje razgovor između “Židova” (obično židovskih vođa u Ivanu) i iscjeljenog čovjeka (Ivan 5,10-13). Taj razgovor više liči na ispitivanje u prepunoj policijskoj postaji. Logičan slijed događaja ide ovako: “Budući da je subota, ne možeš nositi postelju zato što to Zakon zabranjuje. Tko ti je, dakle, dopustio da podigneš svoju postelju?”

U ovom slučaju nitko nije pokazao radost zbog iscjeljenog Božjeg djeteta. Nitko nije iznenađen zbog tonusa mišića i sportske građe nekoga čije je tijelo bilo nemoćno i nepokretno. U Ivanu 9,14 apostol Ivan opisuje još jedno čudo koje je Isus učinio u subotu, na slijepcu od rođenja. Međutim, on nije spomenuo ovu priču samo da bi potkrijepio činjenicu da su se događala mnoga čuda iscjeljenja. Ova i prethodna priča u Ivanu 5 bile su odabrane zato što se odnose na svetkovanje subote i Isusov odnos prema Zakonu. Ivan upućuje na to spominjanjem nošenja postelje i pravljenja blata u Ivanu 9,6. Drugim riječima, Isus je namjerno izabrao subotu da naglasi činjenicu da je On jedno s Bogom Ocem (uspoređi Ivan 5,18). Njegova riječ je stvaralačka, a Ivan naglašava Stvaralačku Riječ u svojem proslavu (Ivan 1,1-18). Budući da se objašnjenje subote temelji na stvaranju (Izlazak 20,8-11), izlječenja u subotu stvaraju važnu poveznicu sa Zakonom i Davateljem Zakona.

Razmislite: Koju osnovnu razliku u vezi sa svrhom svetkovanja subote vidite između Isusovih djela učinjenih u subotu i onih koja su činili farizeji?

III. Božji pečat

(Podsjetite se u razredu sljedećih tekstova: Izlazak 20,8-11; Ponovljeni zakon 5,12-15.)

Kao što je Tonstad zapazio, izlječenja u subotu također govore o Božjem karakteru (kao i o Isusovom): “Isusovu upornost da liječi su-

botom najbolje možemo shvatiti kada subotu razumijemo ne kao poštovanu židovsku svojinu, već kao Božji pečat. Isus ispunjava iskonsku svrhu sedmog dana stvaranja.” (*The Lost meaning of the Sabbath*, str. 197) Isus ne samo da ponovno stvara, već se druži s onima koji su tlačeni i odbačeni od društva, kao što je Bog proveo prvu subotu s Adamom i Evom. Isus pokazuje da se Bog brine o ljudima i da je subota znak sjećanja na stvaranje i otkupljenje (Ponovljeni zakon 5,12-15). Njegov proračunati sukob sa židovskim vođama jasno je prikazao Njegov karakter, poslanje i nauk. Davatelj Zakona je nepogrešivo i mnogo jasnije opisao svoj Zakon svojim djelima.

Razmislite: Mi često zamišljamo Isusa kao blagog i milostivog Otkupitelja — što nesumnjivo vidimo u mnogim ključnim trenucima Njegove službe. Zašto je, onda, toliko izazivao židovske vođe svojim brojnim ozdravljenjima u subotu koja su uključivala fizičku aktivnost?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

◆ Zašto u doba masovnih komunikacija i dalje imamo crkve i odlazimo u njih na bogoslužja? Zar nam ne bi bilo lakše ostati kod kuće, gledati vrhunske propovijedi i slušati glazbu na nekom adventističkom kanalu?

◆ Svrha subote nije da ograničava ili tlači, već da pruži odmor, olakšanje i radost. Kako svetkovanje subote može biti način izražavanja naše slobode i radosti u Kristu?

◆ Što je Isus mislio kad je rekao: “Otac moj neprestano radi, zato i ja radim” (Ivan 5,17), kada su Ga farizeji optužili da krši subotu?

◆ Razmislite na trenutak o našem imenu: adventisti sedmoga dana. Kako sedmi dan subota ukazuje na drugi dolazak? (Razmislite o odnosu između stvaranja i ponovnog stvaranja.)

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Zašto u subotu idete u crkvu? Koji je vaš omiljeni dio bogoslužja? Kako i druge dijelove možete učiniti boljima?

◆ Koje praktične korake možete poduzeti kao pojedinci ili kao crkvena zajednica da subotu učinite milinom i svetim danom?

◆ Koje se subotnje aktivnosti smatraju prihvatljivima u vašoj kulturi? Temelje li se one samo na biblijskim načelima ili i na običajima?

◆ Kako možemo poboljšati naše iskustvo u svetkovanju subote? Što možemo učiniti da se ne iscrpimo previše tijekom tjedna kako

bismo u subotu imali snage uživati u njoj?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Sanja je novokrštena vjernica Adventističke crkve koja ima dvoje djece. Njezinog supruga vjera ne zanima. Ona je prihvatila subotu kao Božji sveti dan i želi je svetkovati, ali nije sigurna kako bi to činila. Koje biste joj dali praktične savjete kao razred?

Kristova smrt i Zakon

Glavni tekst: Rimljanima 8,1.

Učenici će

Znati: Shvatit će da Isusova smrt nije ukinula Zakon.

Osjećati: Bit će svjestan potrebe za ispravnim odnosom s Bogom i Njegovim svetim Zakonom.

Činiti: Prihvatit će vjerom Isusov oprost grijeha i shvatit će da stojimo savršeni u Božjim očima.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Božji vječni Zakon

A. Na koji način je Zakon “nemoćan” (Rimljanima 8,3)?

B. Što je prokletstvo Zakona od kojeg nas je Isus otkupio (Galaćanima 3,13)?

C. Zašto Bog nije mogao ukinuti svoj Zakon i ukloniti kazne za njegovo kršenje kada je čovjek sagriješio?

II. Osjećati: Koja je strana Zakona važna?

A. Kako nam Zakon pomaže da odredimo odnose?

B. Da je Zakon ukinut na križu, zašto se ne bismo smjeli uvrijediti kad bi nam netko lagao ili ukrao nešto naše?

III. Činiti: Oslobođeni da služimo

A. Kako bismo trebali reagirati kada se pogledamo u ogledalo Zakona?

B. Zašto nas držanje Zakona, čak i silom Svetoga Duha, ne može spasiti?

C. Kako mogu pokazati da prihvaćam i cijenim što sam oslobođen od prokletstva smrti?

Sažetak: Isusova smrt nije ukinula Zakon. Zahvaljujući Isusovoj smrti i uskrsnuću, svi koji vjeruju mogu iskusiti pobjedu nad smrću koja je posljedica kršenja Zakona.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Rimljanima 8,1.

Gljučna misao za duhovni rast: Isus svojom smrću nije ukinuo Zakon, već je platio kaznu za grijeh, stavljajući nas u novi odnos s Bogom i Njegovim Zakonom.

Samo za učitelje: U kršćanskim krugovima prevladava učenje da je nakon Isusove smrti Zakon, uključujući Deset zapovijedi, ukinut. Ono se temelji na redcima koji su izvučeni iz konteksta. Da bismo razumjeli značenje nekog teksta, nikad ga ne smijemo zasnivati samo na jednom retku, već uvijek promatrati cijeli tekst, kao i širu temu u Bibliji.

O ulozi Zakona u životu kršćanina dugo se raspravljalo. Čak i u prvoj kršćanskoj Crkvi neki su smatrali da spasenje ovisi — bar djelomično — o strogom držanju Zakona. Drugi su opet smatrali da kršćanski život treba u potpunosti biti oslobođen od svih zakona i ograničenja. Apostol Pavao bavio se pitanjem Zakona i značenjem Isusove smrti u mnogim svojim poslanicama upućenim kršćanima koji su se susretali s pogrešnim idejama u vezi sa Zakonom. Pavao je upotrijebio metaforu braka kako bi objasnio ulogu Zakona. Možda nam sljedeći suvremeni događaj može pomoći da dobijemo bolju sliku o ovom pitanju.

Dvadesetog travnja 2010. godine eksplozija na jednoj bušotini nafte u obalnom pojasu usmrtila je 11 radnika i stvorila vatrenu lop-tu vidljivu na 56 km udaljenosti. Požar nije mogao biti ugašen i dva dana poslije platforma je potonula, dok je iz naftne bušotine na dnu mora počela izlaziti nafta, prouzročivši najveće izlijevanje nafte u obalnom pojasu u povijesti Sjedinjenih Američkih Država.

Počelo je istraživanje ove nesreće koja je odnijela ljudske živote i nanijela veliku štetu za okoliš. Tuga se pretvorila u bijes kada je otkriveno da su alarmi na platformi bili pokvareni i da su ključni sigurnosni sustavi bili namjerno isključeni.

Zakon je uvijek služio kao Božji alarmni sustav koji upozorava na opasnost problema grijeha u našem životu.

Za razgovor: Koje sličnosti postoje između ovog primjera i rasprostranjenog kršćanskog nauka po kojem nas Isusova smrt oslobađa od Zakona?

Uvodna aktivnost: Sljedeća aktivnost može nam pomoći da ovu pouku doživimo osobno. Zamolite članove razreda da iznesu razne definicije grijeha bez osvrtnja na Deset zapovijedi ili neke druge za-

kone. Cilj ove aktivnosti nije da dobijemo dobru definiciju, već da iskusimo teškoću definiranja grijeha bez Zakona.

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Posljedice grijeha

(Podsjetite se u razredu pada u grijeh zabilježenog u Postanku 3.)

Grijeh donosi bol, ima visoku cijenu i dovodi život u opasnost. Kada su Adam i Eva odlučili ubrati plod sa stabla spoznaje dobra i zla (Postanak 3,6), oni su oslobodili virus koji je prodro u sve i svakoga na ovom planetu. Na svijetu je zavladała smrt, a bliska zajednica sa Stvoriteljem licem k licu postala je nemoguća. Vjerujući više Sotoninim lukavim lažima nego Božjoj riječi, prvi ljudski par je prekinuo odnos sa svojim Stvoriteljem ispunjen ljubavlju. Osjetivši strah, pokušali su se sakriti (Postanak 3,7.8). Ipak, Bog ih je pozvao i nastavio tražiti: “Gdje si?” U svojem prvom razgovoru sa Stvoriteljem nakon što su okusili plod, Adam i Eva uperili su prst jedno u drugo, zatim u zmiju i na kraju u Boga: “Žena koju si stavio uza me — ona mi je dala sa stabla, pa sam jeo.” (Postanak 3,12) U ovom događaju prvi put smo čuli mio (mada još prikriveni) zvuk Evanđelja kada Bog izriče sud nad zmijom — i neprijateljem koji se krio iza zmije. “Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvojeg i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu.” (Postanak 3,15)

Nakon ove izjave, tekst u Postanku 3,21 sažeto govori da je Bog učinio nešto za Adama i Evu. Načinio je odjeću od kože i odjenuo ih. Većina biblijskih komentatora ovo smatra prvim spominjanjem prinošenja žrtava. Nevina životinja morala je uginuti da bi pružila pokrivalo i zaklon prvom ljudskom paru. Hebrejska riječ koja se odnosi na “odjeću” i glagolski oblik “obučiti” povezane su sa Šatorom sastanka i bogoslužjem, i opisuju odjeću svećenika i velikih svećenika (usporedi Izlazak 28,4; 29,5.8 za “odjeću” i Izlazak 29,8; 40,14; Levitski zakonik 8,13 za “obučiti”).

Sljedeće poglavlje još više naglašava važnost prinošenja žrtava jer govori o odgovarajućim i neodgovarajućim žrtvama. Budući da je grijeh zahtijevao žrtvu (Rimljanima 6,23), Bog je uspostavio žrtveni sustav kojim je dojmljivo prikazao koja je cijena i značenje prinošenja žrtava. Međutim, to nije bila bit.

Razmislite: Koji zakon proglašava da je smrt posljedica grijeha? Zašto je potrebna žrtva da bi se premostio ponor između Boga i ljud-

skog roda? Sjetite se nekog teksta iz Biblije na kojem ćete temeljiti svoj odgovor.

II. Cijena otkupljenja

(Podsjetite se u razredu teksta iz Rimljanima 6,11-18.)

Možemo se pitati zašto je smrt posljedica grijeha i zašto otkupljenje također zahtijeva smrt. Tekst u Postanku 2,16.17 bilježi prvu božansku zapovijed danu Adamu, izraženu pozitivnim i negativnim izrazima. Zapovijed "Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi..." potvrđuje Stvoriteljevu dobrotu i blagonaklonost. "Ali sa stabla spoznajе dobra i zla da nisi jeo! U onaj dan u koji s njega okusiš, zacijelo ćeš umrijeti!" (Postanak 2,17) Redci ukazuju na jasnu pravnu strukturu. Propisano je što je dopušteno, postavljene su granice. Zatim je ukazano na moguće posljedice ("umrijet ćeš"). U središtu ovog božanskog zakona nalazi se pitanje poslušnosti i povjerenja. Nažalost, naši praroditelji nisu bili poslušni i nisu imali povjerenja. Jesu li umrli? Ne — i da. Božje djelovanje i stalna ljubav pružili su im nadu i dodali mnoge godine života. Međutim, njihova smrt je bila neizbježna. Počeli su umirati onog trenutka kada su okusili plod. Počeli su starjeti; vidjeli su kako lišće opada s drveća; bili su svjedoci prvog ubojstva u svojoj obitelji.

Uvođenjem žrtvenog sustava (nakon pada), Bog je prikazao strasnu narav grijeha i visoku cijenu spasenja. Zamjena je bila ključ spasenja: nevini je mijenjao mjesto s krivcem. Mnogi redci u Svetome pismu ukazuju na ovu veliku zamjenu (usporedi Marko 10,45; 1. Korinćanima 6,20; Rimljanima 6,11-18). Isus na križu, koji je umro kao nevina žrtva za čitav svijet (Ivan 3,16), bio je dio Božjeg plana u rješavanju problema grijeha, u obraćanju začuđenim anđelima i cijelom svemiru. Bog je osobno platio otkupninu. Davatelj Zakona dao je svoj život za grešnike koji su svojim grijesima doveli do Njegove smrti. Samo Onaj koji je jednak sa Zakonom mogao je okajati prijestupe Zakona. Krst najjasnije prikazuje narav Davatelja Zakona. On nije privremeno stavio Zakon izvan snage. Ispunio je Zakon (Matej 5,17), uključujući i zapovijed o suboti.

Razmislite: Neki su se kršćani (možda i neki adventistički kršćani) udaljili od razumijevanja križa kao plaće za grijeh. Oni naglašavaju ideju da križ, prvo i najvažnije, pokazuje Božji karakter. Razgovarajte o ovoj ideji u svjetlu Svetišta i žrtvenog sustava.

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

◆ Kako apostol Pavao slikom bračnog odnosa (Rimljanima 7,1-6) objašnjava naš odnos prema Zakonu?

◆ Zašto mnogi kršćani tvrde da je Isus svojom smrću na križu ukinuo Zakon?

◆ Kako Zakon može biti Zakon grijeha i smrti, a da i sam ne bude grešan (Rimljanima 8,1.2)?

◆ Prema zakonima većine zemalja osoba je nevinna dok se ne dokaže suprotno. Jesmo li mi nevini ili grešni u Božjim očima? Zašto?

Primjena u svakidašnjem životu

◆ Kako mogu znati koja su djela prihvatljiva Bogu?

◆ Zakon bi me trebao uvjeriti u grijeh i okrenuti k Isusu. Što bih trebao činiti ako i dalje osjećam krivnju, čak i kada sam prihvatio Isusa u svoj život?

◆ Kada Zakon suoči grešnika s njegovim grijesima, koje mu se mogućnosti otvaraju?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Zamislite sa svojim razredom sljedeću situaciju: Vaš susjed je pobožni budist i stavlja veliki naglasak na sklad, dobra djela i brigu o svemu stvorenom. On ne može prihvatiti kršćansku usredotočenost na krv i žrtvu. Želi znati kako kršćanstvo poučava o miru kada je usredotočeno na takvo nasilje. Kao razred iznesite neke prijedloge koji će pomoći vašem susjedu da bolje razumije bit kršćanstva.

Krist, svršetak Zakona

Ključni tekst: Rimljanima 10,4.

Učenici će

Znati: Shvatit će odnos između Zakona i milosti.

Osjećati: Bit će uvjeren da mu je potreban Isus.

Činiti: Težit će za pobožnošću i vjernošću izbjegavajući legalizam.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Zakon nas vodi Kristu.

A. Zašto apostol Pavao u Rimljanima 5 dovodi grijeh i smrt u tjesnu povezanost?

B. Kako je odnos prema Zakonu prvog Adama donio smrt, dok odnos prema Zakonu drugog Adama donosi život?

C. Kako Zakon može poslužiti kao podsjetnik svim kršćanima da je Krist naša pravednost?

II. Osjećati: Isus je naša jedina nada za Nebo.

A. Kada dođem u dodir s Božjim zakonom, zašto trebam postati svjesniji svojih pogrešaka i nedostataka?

B. Je li Božji zakon više kao tjelešni čuvatelj ili kao policajac? Zašto?

III. Živjeti po Božjoj volji milošću

A. Ako nevoljko činim stvari za koje znam da bih trebao činiti, jesam li ja onda obraćena osoba? Objasnite.

B. Zašto nikada ne mogu biti dovoljno dobar da bih zaslužio Nebo držanjem Zakona?

Sažetak: Držanje Zakona nije u sukobu s milošću. Mi ga vršimo kao rezultat primanja milosti.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Rimljanima 10,4.

Gljučna misao za duhovni rast: Zakon ukazuje na naš grijeh i budi u nama potrebu za Spasiteljem.

Samo za učitelje: Još od Pavlovog vremena javljaju se pitanja o odnosu između Zakona i milosti. Površno čitanje nekih Pavlovihi tekstova navelo je neke da pomisle da je poslušnost Zakonu u sukobu s primanjem milosti. Ali pozornije čitanje tih tekstova pokazuje da, iako se Pavao snažno suprotstavlja onima koji su pokušavali zaraditi spasenje strogim držanjem Zakona, poslušnost igra središnju ulogu u kršćanskom životu. Zakon nas uvjerava u grijeh, a zatim ukazuje na Isusa. Nakon obraćenja mi živimo po Zakonu, što je posljedica primanja milosti.

Kamo god je Pavao išao i osnivao crkve, pratila ga je skupina ljudi s namjerom da upropasti njegovu vijest o spasenju u Isusu Kristu. Ova skupina je isticala strogo držanje Zakona kao jedini način za postizanje spasenja. Pavao je snažno reagirao na djelovanje ove skupine i često se vraćao na ulogu Zakona i milosti, koristeći se različitim primjerima iz okruženja u kojem su živjeli njegovi slušatelji. Ovaj tjedan proučavat ćemo neke ključne tekstove koji se bave ovom temom.

Petnaestog listopada 1492. godine, američki Indijanci darovali su Kristoforu Kolumbu osušeno lišće duhana kao poklon. Ubrzo nakon toga mornari su donijeli duhan u Europu i otada se počeo uzgajati širom kontinenta. Jedan od glavnih razloga za sve veću popularnost uzgoja duhana u Europi bila su njegova takozvana ljekovita svojstva. Europljani su vjerovali da duhan može liječiti skoro sve, od lošeg zadaha do raka. Jedan španjolski liječnik, Nicolas Monardes, u svojoj knjizi o povijesti ljekovitih biljaka Novoga svijeta, otišao je tako daleko da je tvrdio da duhan liječi 36 zdravstvenih problema. U početku se duhan žvakao. Onda se od 1588. godine, zahvaljujući Thomasu Harrietu, duhan počeo pušiti. Iako je Harriet umro od raka nosa (pušači su izdisali dim kroz nos), ljudi su ostali čvrsti u svojem uvjerenju da je duhan koristan.

Tijekom Drugoga svjetskog rata (1939.—1945.) cigarete su bile davane kao vojničko sljedovanje i smatrane su važnima kao i hrana. Tijekom 1950-ih bilo je sve više dokaza da je pušenje povezano s rakom pluća. Konačno su doneseni zakoni o ograničavanju industrijskog reklamiranja i duhanske kompanije su morale staviti upozor-

renja za svoje potrošače na kutije. Danas je pušenje na javnim mjestima zabranjeno u mnogim zemljama.

Uvodni razgovor: Zajedno s razredom podsjetite se prethodne kratke povijesti pušenja i porazgovarajte o sljedećem: jesu li ljudi umirali od bolesti povezanih s upotrebom duhana prije nego što su doneseni zakoni o tome? Može li donošenje zakona u vezi s pušenjem spasiti živote? Mogu li zakoni pomoći onima koji su ovisnici o nikotinu?

Razmotrite: Da li oni koji nisu svjesni Božjeg zakona pate zbog posljedica kršenja Njegovog Zakona? Kako? Kako svijest o postojanju Božjeg zakona može pomoći ljudima?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Spasenje koje dolazi od križa

(Podsjetite se u razredu teksta iz Levitskog zakonika 16.)

Za mnoge kršćane spasenje vjerom u Krista odnosi se na križ. Vlada sljedeće mišljenje: Isus je dobrovoljno predao sebe kao žrtvu za grijeh ljudskog roda; trpio je i umro na križu za sve nas, a onda je uskrsnuo i — nakon što je proveo posljednje trenutke sa svojim učenicima — uznio se na Nebo. Kraj priče. Križ je postao ključna točka spasenja, kao što i treba biti. Međutim, biblijski tekst se ne zaustavlja ovdje. Spasenje se ne odnosi samo na križ (i naš osobni odgovor na križ) na kojem je plaćeno za sve grijeh ovoga svijeta, već i na sam problem grijeha. Starozavjetni žrtveni sustav zapravo nudi korisno objašnjenje. Kada bi grešnik prepoznao grijeh u svojem životu, donosio je odgovarajuću žrtvu u Šator sastanka (ili poslije Hram). Položio bi ruke na glavu zamjenske životinje prije nego što će biti ubijena. Krv životinje se skupljala, premazivala po žrtveniku i prskala po zavjesi Svetinje nad svetinjama. Ostatak životinje bio je spaljen. Međutim, ovo nije bio kraj priče. Zbog prenošenja grijeha u Svetište, bilo ga je potrebno očistiti, a Božji zakon je zahtijevao da se to simbolično vrši jednom godišnje za vrijeme obreda na Dan pomirenja (Levitski zakonik 16). Tekst u Levitskom zakoniku 16,16 opisuje svrhu prinošenja žrtava i upotrebe krvi tijekom tog dana: “Tako će obaviti obred pomirenja nad Svetištem zbog nečistoća Izraelaca, zbog njihovih prijestupa i svih njihovih grijeha. A tako neka učini i za Šator sastanka što se među njima nalazi, sred njihovih nečistoća.” Konačno je grijeh čitavog naroda bio prenošen na jarca, koji je

odvođen u pustinju kako bi Svetište bilo očišćeno od svih grijeha koji su se skupljali tijekom godine (Levitski zakonik 16,21.22; usporedi redak 30).

Razmislite: Složeni žrtveni sustav bio je utemeljen na Božjim zakonima. Zašto je Bog želio da djeca Izraelova sudjeluju u obredima na Dan pomirenja kada su već prinijela žrtve za svoje grijeha? Kakvo je značenje sve to imalo?

II. Pravi “Jaganjac Božji”

(Podsjetite se u razredu zašto je Isus nazvan “Jaganjcem Božjim” u Ivanu 1,29.)

Novozavjetni pisci jasno su razumjeli da je Isus “Jaganjac Božji” koje će ponijeti grijeha ovoga svijeta (Ivan 1,29.36; Djela 8,32; 1. Petrova 1,19; Otkrivenje 5,6). Nakon Isusovog raspeća i uskrsnuća, shvatili su na što se odnosila Isusova žrtva. Pisac Poslanice Hebrejima potpuno je svjestan povezanosti između Isusove smrti, nebeske službe i opširnog žrtvenog zakona u Starom zavjetu. Tekst u Hebrejima 9,15 govori o Isusovoj žrtvi pomirenja na križu koja je pokrila sve prijestupe. Nekoliko redaka poslije, pisac ove poslanice opisuje Isusov ulazak u nebesko Svetište (drugim riječima iskonsko, a ne ono na Zemlji opisano u Izlasku 25,9) i Njegovu službu u Svetišću (Hebrejima 9,24-26) koja će dovesti do konačnog uklanjanja grijeha. Kada završi tu zadaću, Isus će se vratiti i donijeti spasenje onima koji Ga čekaju (Hebrejima 9,27.28).

Razmislite: Zašto je Isus nazvan “Jaganjcem Božjim”?

III. Pouke iz nebeskog Svetišća

(Podsjetite se u razredu teksta iz Daniela 8,14.)

Križ je samo jedna postaja na putu plana spasenja. Da ne bude zabune, on jest prijelomna točka u povijesti, ali spasenje zahtijeva daljnji rad u nebeskom Svetišću i konačno uništenje grijeha. Ako je Kristova smrt utjecala na ukidanje Zakona, zašto bi Hebreji isticali važnu Isusovu službu kao nebeskog Velikog svećenika?

Biblijskim piscima bilo je jasno da križ i nebesko Svetište nisu međusobno suprotne stvarnosti, već elementi istog božanskog plana spasenja koji je bio prikazan u zemaljskom Svetišću i njegovim službama. Ova važna stvarnost već je bila proročena u proročkim spisima proroka Daniela, posebno u osmom poglavlju, koje, govoreći o svjet-skim silama koje se javljaju jedna za drugom, opisuje silu maloga roga koji će napasti Svetište i njegov žrtveni sustav (Daniel 8,9-11) i pokušati promijeniti vremena i zakone (Daniel 7,25). Na pitanje koli-

ko dugo će Božji narod morati trpjeti ovu bezbožnu silu, odgovor je dan u Danielu 8,14: “Još dvije tisuće i tri stotine večeri i jutara; tada će Svetište biti očišćeno.” Ova slika suda u posljednje vrijeme (usporedi Daniel 7) povezuje Dan pomirenja s konačnim rješenjem problema grijeha. Zakon koji ukazuje na ovaj slijed događaja ne može biti problem. Problem leži u našem nesavršenom razumijevanju Božjeg zakona koji je u osnovi plana spasenja i pokazuje karakter Davatelja Zakona. On zna kakav je grijeh: destruktivno, ponižavajuće, sebično ponašanje i stavovi koji nas razdvajaju od Stvoritelja i Izvora života.

Razmislite: Zašto je nebesko Svetište tako važno u nauku i vijesti Poslanice Hebrejima? Što nas nebesko Svetište uči o planu spasenja i naravi grijeha?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

- ◆ Na koji je način Krist “svršetak” Zakona (Rimljanima 10,4)?
- ◆ Koju definiciju grijeha više volite: “grijeh je prijestup Zakona” ili “grijeh je bezakonje”? U čemu je razlika?
- ◆ Zašto je kršćanima tako teško shvatiti daljnju ulogu Zakona u životu osobe koja je spašena milošću?

Primjena u svakidašnjem životu:

- ◆ Kako možemo izbjeći miješanje Zakona s Izvorom spasenja?
- ◆ Kako Deset zapovijedi možemo smatrati znakom Božje ljubavi, a ne listom zabrana?
- ◆ Kako ću znati da sam postao legalist?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Zamislite da ste spasilac na velikom bazenu. Primitete da mali dječak skače s visoke daske u duboki dio bazena i počinje se utapati. Skaćete u vodu da ga spasite i oživite. Sljedećeg dana on se ponovno penje na visoku dasku za skakanje i skače u vodu. Kada ga ponovno spasite, on kaže: “Znam da ćete me spasiti jer ja ne moram poštovati pravilo da samo plivači smiju skakati s daske.” Što biste mu rekli? Kako bi se vaši odgovori mogli primijeniti na potrebu držanja Zakona nakon što smo spašeni?

Božji i Kristov Zakon

Glavni tekst: Ivan 15,10.

Učenici će

Znati: Uvidjet će da je Božji zakon u cijelosti utemeljen na načelu ljubavi.

Osjećati: Bit će uvjeren da je Isus naš Spasitelj i Sudac.

Činiti: Pokazat će ljubav prema Bogu i bližnjima u svim životnim prilikama.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Zakon i milost dvije su strane iste kovanice.

A. Isus je držao Očev Zakon i ostao je u Njegovoj ljubavi (Ivan 15,10); moram li ja držati Njegov Zakon da bih ostao u Njegovoj ljubavi?

B. Na koga se može primijeniti Deset zapovijedi?

C. Kako Zakon može služiti kao mjerilo ljubavi koju pojedinac pokazuje prema Bogu i bližnjima?

D. Kako Isusova “nova” zapovijed (Ivan 13,34) ponovno proglašava staru zapovijed važećom (Levitski zakonik 19,34)? Zašto se naziva novom?

II. Osjećati: Sudac je naš prijatelj.

A. Koja su “pravila” ljubavi?

B. Što mislite o činjenici da je Isus vaš sudac (Ivan 5,22)?

III. Činiti: Ljubav se mora pokazati.

A. U koja je dva glavna načela Isus sazeo Deset zapovijedi?

B. Zašto ljubiti druge kao što je Isus nas ljubio znači mnogo više nego ljubiti druge kao što ljubimo sebe (Ivan 13,34)?

C. Kako na praktičan način možemo pokazati ljubav prema Bogu i bližnjima u našoj crkvenoj obitelji, društvenoj zajednici i osobnim odnosima?

D. Kako možemo primijeniti crkvenu disciplinu ako pokazujemo milost?

Sažetak: Sve što je Isus učio, uključujući i “novu” zapovijed koju je dao, bilo je u potpunom skladu s Božjim zakonom.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Ivan 15,10.

Gljučna misao za duhovni rast: Božji zakon je nepromjenjivi zakon ljubavi koji postoji oduvijek i uvijek će biti božansko mjerilo suda.

Samo za učitelje: Ideja da je Deset zapovijedi dano samo Hebrejima i da više ne vrijede u kršćanskom svijetu popularno je, ali nebiblijsko teološko stajalište. Neki kažu da kršćani nisu dužni držati Deset zapovijedi, već samo Isusovu “novu zapovijed” o međusobnoj ljubavi. Pouka za ovaj tjedan ističe činjenicu da je Deset zapovijedi dano po Kristu (kao dijelu Trojstva) na Sinaju i da one čine mjerilo prema kojem se mjeri ljubav prema Bogu i bližnjima.

Jednom je mali dječak došao kući s darom za svoju majku. Jako ju je volio i želio joj je pokloniti nešto posebno. Rano ujutro je otišao od kuće čitav dan tražeći odgovarajući poklon. I konačno ga je pronašao. Došao je kući i ponosno ga dao majci — veliku zelenu žabu! Majka je vrisnula, a onda je, shvativši da je to bio dar iz ljubavi, zagrlila sina. Dječak je imao plemenitu namjeru, ali kako bude rastao, naučit će izražavati svoju ljubav djelima i riječima koje će drugi razumjeti. Morat će naučiti govoriti njihovim jezikom ljubavi.

Gary Chapman, autor nekoliko knjiga o pet jezika ljubavi, piše: “Ljubav nije samostalno iskustvo. Za ljubav je potreban onaj tko voli i onaj tko odgovara na tu ljubav. Ako je Bog taj koji voli, zašto sva Njegova stvorenja ne osjete tu ljubav? Možda zato što je neki traže na pogrešnom mjestu.” (*The Love Languages of God*, str. 13) Dio problema leži u tome što mi često definiramo ljubav samo kao lijep osjećaj. Osjećaji nikada ne mogu tvoriti osnovu za odnos pun ljubavi. Odnosi moraju biti izgrađeni na odlukama pokazanim na djelu. Božji zakon pokazuje Njegov karakter i podsjeća nas na činjenicu da je Bog ljubav. Isus je došao pokazati Božju ljubav na djelu. Isus je pokazao nepobitnost Božjeg vječnog Zakona živeći po njemu i ističući ga u svojem nauku.

Uvodna aktivnost: (Ako je razred velik, možda biste ga mogli podijeliti u manje skupine kako bi svaki član imao priliku iznijeti svoj odgovor.) Što je vaš jezik ljubavi? Što biste vi najviše voljeli primiti kao izraz ljubavi: poklon, riječi ohrabrenja, kvalitetno provedeno

vrijeme, praktičnu pomoć ili tjelesni dodir? Kako možete doživjeti Božju ljubav u vašem jeziku ljubavi?

Za razgovor: Ako je Bog ljubav i ako je Njegov karakter izražen u Njegovom Zakonu, što je onda Božji jezik ljubavi? Kako možemo govoriti Njegovim jezikom ljubavi?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Najveća zapovijed

(Podsjetite se u razredu teksta u Mateju 22,35-40 i Ponovljenom zakonu 6,5.)

Tijekom svojeg života Isus je neprestano naglašavao važnost Božjih zapovijedi. Kada ga je jedan učitelj Zakona upitao neka navede najveću zapovijed u Zakonu, Isus je citirao tekst iz Ponovljenog zakona 6,5 (Matej 22,35-40). On je znao da je ovo bila zamka smišljena da “testira” mladog Učitelja koji će, kako su se nadali vjerski vođe tog vremena, dati izjavu ili citirati neki tekst koji bi mogli upotrijebiti protiv Njega. “Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom pameti svojom”, veliki je podsjetnik na našu sveobuhvatnu vjernost Stvoritelju koji nas je stvorio i otkupio — i dostojan je naše ljubavi.

Razmislite: Što nam ukazivanje na srce, dušu i um govori o ljudskoj naravi?

II. Korijeni Starog zavjeta

(Podsjetite se u razredu teksta Mateja 22,39 i Levitski zakonik 19,18.)

Isus navodi još jedan tekst iz Starog zavjeta koji je drugi po redu, ali ima podjednaku važnost kao i prvi (Matej 22,39). “Ne osvećuj se! Ne gaji srdžbe prema sinovima svoga naroda. Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. Ja sam Jahve!” (Levitski zakonik 19,18) Oba navoda iz Petoknjžja sažimaju bit i temelj Deset zapovijedi bez davanja prednosti bilo kojoj zapovijedi ili dovođenja u suprotnost nekoj drugoj. Dok prve četiri zapovijedi naglašavaju našu posvećenost i odnos prema Bogu (drugim riječima vertikalnu dimenziju), posljednjih šest ističu načela horizontalnih odnosa, ili kako se ophodimo i živimo s ljudima koji nas okružuju.

Zanimljivo je zapaziti da je Isusov citat iz Levitskog zakonika 19 koji naglašava čitav Zakon, činjenica koji rabini i književnici ne bi previdjeli. Levitski zakonik 19 opisuje sveto življenje i božanski odre-

đenu etiku, i to tako da miješa sve tri kategorije biblijskog zakona: moralni, građanski i obredni. Obrazloženje za potrebu življenja svetim životom javlja se odmah na početku poglavlja: “Sveti budite! Jer sam svet ja, Jahve, Bog vaš!” (Levitski zakonik 19,2) U poglavlju se mnogo puta javlja skraćena verzija (“Ja sam Jahve, Bog vaš!”). Spominju se svih deset zapovijedi — katkad se ponavljaju — kao što je prikazano u sljedećoj tablici. (Tablica je uzeta iz knjige *Leviticus* Marka F. Rookera, str. 252.)

Izlazak 20	Levitski zakonik 19
Ja sam Jahve (redak)	Redci 3.4.10.12.14.16.18.25.28.30-32.34.37.
Kipovi (redci 4-6)	Redak 4
Uzeti Božje ime uzalud (redak 7)	Redak 12
Subota (redci 8-11)	Redci 3.30
Poštovanje roditelja (redak 12)	Redak 3
Ubojstvo (redak 13)	Redak 16
Preljub (redak 14)	Redak 29
Krađa (redak 15)	Redci 11.13.35.36.
Lažno svjedočenje (redak 16)	Redci 11.16
Željati tuđe (redak 17)	Redak 18

Levitski zakonik 19 ističe holističku narav starozavjetnog Zakona, objedinjujući sve vrste zakona i stavljajući naglasak na sveto življenje. Isusovo spominjanje vertikalne i horizontalne dimenzije ljubavi ponovno potvrđuje osnovni sadržaj Deset zapovijedi.

Razmislite: Zašto Isus nije izabrao jednu određenu zapovijed kada su Ga pitali koja je zapovijed najveća? Zašto je citirao tekstove koji su uopćeni?

III. Isusovo tumačenje Zakona

(Podsjetite se u razredu teksta iz 2. Korinćanima 5,17 i Rimljanima 10,4.)

Iako je Isus stalno iznova potvrđivao Zakon, ipak je bilo nečega novog u Njegovom tumačenju Pisma. Govor na Gori sadrži mnoge primjere ovih novih objašnjenja. U posljednjoj opreci u Mateju 5, Isus navodi redak iz Levitskog zakonika 19,18, a onda dodaje dio koji ne nalazimo u Pismu (“mrzi svoga neprijatelja”). Osim što navodi biblijski redak, Isus najvjerojatnije pozitivnoj zapovijedi o ljubavi dodaje negativan dio o mržnji koja je prevladavala u učenjima onog vremena.

U svojoj opreci Isus proširuje zapovijed o ljubavi iz Levitskog zakonika 19,18 koja se ne odnosi samo na susjede. On posebno spominje ljubav prema neprijateljima i molitvu za one koji nas gone. Isus naglašava gledište koje izvorni Zakon podupire, i pojašnjava ono što je dotad bilo nejasno. U našem okruženju se nalaze osobe koje ne pokazuju uvijek ljubav prema nama. Oslikava li to glavnu razliku između “Božjeg zakona” i “Kristovog zakona”? Da — i ne. Kristova prepora, osim što ukazuje na Njega kao Davatelja Zakona, pruža novi kut gledanja koji nas treba dovesti u podnožje križa. Tko je od nas sposoban ljubiti neprijatelje ili se moliti za one koji nas muče i progone? Dok je to ljudskim očima gledano skoro nemoguće, pozvani smo da dodemo k Spasitelju i budemo preobraženi u novo stvorenje (2. Korinćanima 5,17). Zakon postaje tutor i vodič (Rimljanima 10,4) koji ukazuje na Spasitelja.

Razmislite: Zašto je Isus dodao “mrzi svoga neprijatelja” u Mateju 5,43? Ako su Isus i Otac jedno (vidi Ivan 17), zašto bi postojala razlika između Božjeg i Kristovog zakona? Kako nam nauk o Trojstvu može pomoći u odgovoru na ovo pitanje?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

◆ Kako bi nam mišljenje da Zakon nije obavezan u novozavjetnom razdoblju milosti, dalo dopuštenje da griješimo?

◆ Kako je apostol Pavao upotrijebio “Kristov zakon” (1. Korinćanima 9,21) kao sredstvo u misionarskom radu?

◆ Isus je kao član Trojstva bio uključen u davanje Zakona na Sinaju; tako je Kristov zakon samo ponovno potvrđivanje Božjeg zakona s jednom dodatnom rečenicom. Što je značajno u vezi s tim dodatkom (Ivan 13,34)?

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Zašto najprije trebamo “ljubiti Gospodina Boga svoga”, a onda “svoga bližnjega kao samoga sebe” (Luka 10,27)?

◆ Kako preko Božjeg zakona možemo izraziti ljubav prema Bogu i bližnjima?

◆ Koja je veza između držanja zapovijedi i ljubavi?

◆ Mogu li ljubiti druge ako se osjećam nevoljenim? Kako?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Na osnovi različitih tipova jezika ljubavi (riječi ohrabrenja, kvalitetno vrijeme, pokloni, djela službe, tjelesni dodir) razmislite o praktičnim načinima na koje vaš razred može pokazati Božju ljubav u vašem okruženju.

Krist, Zakon i Evanđelje

Ključni tekst: Efežanima 2,4.5.

Učenici će

Znati: Prepoznat će da Zakon i milost surađuju u otkrivanju Božjeg plana za pobjedu nad grijehom.

Osjećati: Cijenit će Božje žarko zanimanje za ljudski rod.

Činiti: Suradivat će s Bogom u širenju Radosne vijesti drugima.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Zakon i milost su nerazdvojivo povezani.

A. Koja će mjerila na kraju biti upotrijebljena prilikom suđenja svim ljudima?

B. Zašto je Bog dao Zakon izraelskom narodu?

C. Koju je "istinu" (Ivan 1,17) Isus prikazao u svojem životu?

D. Koja je naša uloga u procesu spasenja? Da li držanjem Zakona išta doprinosimo spasenju? Objasnite svoj odgovor.

E. Kada surađujemo s Bogom u radu za one koji Ga ne poznaju, zašto Božji zakon treba biti znak prepoznavanja Njegovih predstavnika?

II. Osjećati: Emanuel — Bog je s nama.

A. Zašto svako ljudsko biće ima u sebi ugrađenu želju za duhovnošću?

B. Koji su najveći izazovi duhovnoj sigurnosti?

C. Koja je poruka Radosne vijesti?

D. Kako nas Isusova sramna smrt na križu oslobađa sramote?

III. Činiti: Širenje Radosne vijesti

A. Osim što nas oslobađa od osude Zakona, što još milost čini za nas?

B. Kako Isusova smrt daje smisao našem životu danas?

C. Kako poslušnost snaži vjeru?

Sažetak: Božji zakon, zajedno s Njegovom milošću, pruža snažan dokaz Njegove ljubavi prema ljudima i Njegovu želju da nas spasi i uvede u Njegovu vječno kraljevstvo.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Efežanima 2,4.5.

Gljučna misao za duhovni rast: Božji zakon i milost pokazuju da je Bog zainteresiran i uključen u naš život i želi da širimo tu radosnu vijest drugima.

Jeste li znali da na Floridi postoji zakon koji zabranjuje vezivanje krokodila za požarni hidrant? U skoro svakoj zemlji možemo pronaći stare zakone koji još uvijek vrijede, ali djeluju neobično, čak i smiješno. To je sigurno zato što ne odgovaraju pravim problemima suvremene kulture. U nekom trenutku očito je postojala potreba da se donesu takvi zakoni. U ovom slučaju zakon se može smatrati zastarjelim, ali i moralno neutralnim.

U nekim zemljama je bilo, i još uvijek ima, zakona koji su moralno pogrešni. Zakoni uglavnom štite nas, našu imovinu i naša prava. Te zakone smatramo dobrima.

Mnogi kršćani na Božji zakon gledaju kao na zakon koji se odnosi na krokodile, ili čak gore, kao da nije dobar. Apostol Pavao u Novom zavjetu vrlo jasno kaže da je Zakon "svet, pravedan i dobar" (Rimljanima 7,12) zato što ga je ustanovio sveti, pravedni i dobar Bog. Zakon i Evanđelje nisu u suprotnosti, već djeluju skladno i vode nas k Spasitelju. To je radosna vijest koju radosno možemo prenijeti drugima.

Uvodna aktivnost: Cilj je ove aktivnosti naglasiti da prirodno želimo podijeliti neku dobru vijest s drugima. Pitajte članove razreda: "Koja je najljepša vijest koju ste ikada primili? Kako ste se tada osjećali? Kome ste je rekli?"

Za razgovor: Kako zakoni odražavaju karakter i brigu onih koji ih donose?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Izabran s određenim ciljem

(Podsjetite se u razredu sljedećih tekstova: Ponovljeni zakon 7,7; Postanak 12,1-3; Izaija 42,6; 49,6.)

Bog se nije objavio izraelskom narodu samo zato da bi odvojio Izrael i učinio Savez s njim. On nema miljenike. Bog nije izabrao Izraelce zato što su bili velik narod, već zato što ih je bilo manje od

drugih naroda (Ponovljeni zakon 7,7). Cilj koji je Bog želio postići s djecom Abrahamovom bio je da postanu blagoslov i da Izraelovog Boga učine poznatim (Postanak 12,1-3; Izaija 42,6; 49,6). Drugim riječima, poslanje je dovelo do stvaranja izabranog naroda.

Ovo se poslanje očitovalo na mnogo načina. Izrael je primio Božje otkrivenje i Zakon preko kojeg su Božja milost i način života trebali biti prikazani narodima s kojima su Izraelci dolazili u dodir. Tekst u Izlasku 19,4-6 važan je čimbenik ovog božanskog plana u dosezanju "svijeta". Prilikom davanja Zakona na Sinaju, Bog opisuje Izrael kao "kraljevstvo svećenika, narod svet" (Izlazak 19,6). Zapazite na što se odnosi biblijski tekst. Izraelski narod ne samo da je trebao imati svećenike (levite) koji će preuzeti svećeničku ulogu, već biti narod svećenika. Walter C. Kaiser u svojoj knjizi *Mission in the Old Testament: Israel as a Light to the Nations*, na 23. stranici piše: "Uloga Izraelaca bila je posrednička, jer su stupali u dodir s narodima i različitim skupinama ljudi koji su bili u njihovom okruženju."

Osim posredničke uloge svećenika, ne trebamo zaboraviti da su svećenici i leviti bili i učitelji u Izraelu (2. Ljetopisa 17,8,9; Nehemija 8,7.9.11; 9,4.5). Tu ulogu učitelja također trebamo imati na umu kada razmatramo božanski nalog dan izraelskom narodu da bude kraljevstvo svećenika i narod svet. Trebali su postati "zorna pouka" kako bi život s Gospodinom trebao izgledati. Ponovljeni zakon sadrži podulji tekst (28—32) koji opisuje blagoslove i prokletstva božanskog Saveza s Izraelcima — Saveza koji je bio uređen pravnim odredbama i sadržavao je posebne uvjete. Primjere predviđenih božanskih blagoslova namijenjenih Izraelu, koje će primiti kao odgovor na vjernu poslušnost, možemo pronaći u brojnim redcima u Ponovljenom zakonu 28. Zapazite uvodnu izjavu u Ponovljenom zakonu 28,1: "Ako zbilja poslušаш glas Jahve, Boga svoga, držeći i vršeći sve njegove zapovijedi što ti ih danas naređujem, Jahve, Bog tvoj, uzvisit će te nad sve narode na zemlji." Ako budu poslušni, bit će uzvišeni u odnosu na sve narode na Zemlji, čime je jasno naglašeno značenje davanja primjera koje će pokrenuti daljnja pitanja o izraelskom Bogu. Tekst u Ponovljenom zakonu 28,10 sadrži sličnu misao: "Svi narodi zemlje vidjet će da je nada te zazvano ime Jahvino te će strahovati od tebe."

Razmislite: Razgovarajte o odnosu između života kao svetog naroda i naroda svećenika koji je pozvan da služi i poučava druge. Zašto se i kako Izrael borio s tim dijelom božanskog plana?

II. Održavati ravnotežu

(Podsjetite se u razredu teksta u Miheju 4,2 i Izaiji 2,3.)

Tijekom svoje povijesti Izrael je često imao problema s održavanjem ravnoteže između Božjeg poziva da budu poseban narod i Njegovе želje da dovedu sve narode u spoznaju pravoga Boga koji je stvorio Nebo i Zemlju i koji je spreman predati sebe kao otkup za izgubljeno i zalutalo čovječanstvo. Proroci često opisuju božanski “san” da svi narodi dođu u Jeruzalem i uče u Njegovom Hramu. Pročitajte Mihejev opis ovog mesijanskog kraljevstva: “K njoj će se stjecat svi narodi, nagnut će mnoga plemena i reći: ‘Hajde, uzidimo na goru Jahvinu, u Dom Boga Jakovljeva! On će nas naučit` svojim putovima, i hodit ćemo stazama njegovim. Jer će sa Siona Zakon izaći, riječ Jahvina iz Jeruzalema.’” (Mihej 4,2; Izaija 2,3)

Dobro je uočiti povezanost između poučavanja (drugim riječima poslanja) i izvora božanskog Zakona. Proroci proriču da će strani narodi doći na Sion, a Bog će ih poučavati svojim putovima — to su dvije metafore o poslušnosti Zakonu iz Starog zavjeta. Hram i Jeruzalem opisani su kao središte Božjeg zakona, ključ dosezanja drugih naroda.

Razmislite: Kako možemo izbjeći krajnosti i naglasiti ravnotežu u našem pristupu misionarskom radu?

III. Srce misionarskog rada

(Podsjetite se u razredu 2. o kraljevima u okviru pojma misije)

Čudesno izlječenje sirijskog vojskovođe Naamana u 2. o kraljevima 5 pruža još jedno važno gledište o misiji izraelskog naroda. Neznabošci nisu trebali biti samo privučeni izraelskim blagoslovima i božanskim Zakonom; oni su također dolazili u dodir s Božjim narodom i Njegovim planom za svijet neposrednim, božanskim djelovanjem.

Najmladi misionar u ovoj priči bezimena je mlada ropkinja iz Izraela koja je bila odvedena iz svog doma u Naamanov dom. Njezino suosjećanje prema gospodaru kojeg je snašla nevolja kada je utvrđeno da boluje od gube, jedne od najtežih bolesti na starom Bliskom istoku, pokrenulo ju je da podijeli sa svojom gospodaricom svoje povjerenje u Elizeja, izraelskog proroka tog vremena.

Sjećate se ostatka priče. Za naše proučavanje o poslanju Izraela značajno je Naamanovo priznanje nakon čudesnog izlječenja zapisanog u 2. o kraljevima 5,15: “Evo, sad znam da nema Boga na svojoj zemlji, osim u Izraelu. Zato te molim, primi dar od svoga slugе.” Zatim Naaman dvaput spominje (redci 11.17) zavjetno ime izraelskog Boga, Jahve. Nakon ovog događaja, on se obvezuje da će žrtve paljenice prinostiti jedino Jahvi, a ne drugim sirijskim bogovima koji su se obožavali u Damasku. Iako nemamo potpuni zapis Elizejevog razgovora

s Naamanom, čini se kao da je njegovo poznavanje izraelskog Zakona bilo dovoljno da može napraviti jasnu razliku između odgovarajućeg i neodgovarajućeg prinošenja žrtava nakon izlječenja.

Razmislite: Razgovarajte u razredu o tome kako na najbolji način možete drugima govoriti o Božjoj volji za ljudski rod kada je riječ o pozivanju ljudi u nebesko kraljevstvo.

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

◆ Zašto je Bog izabrao izraelski narod među svim ostalim narodima da bude “kraljevstvo svećenika, narod svet” (Izlazak 19,6) i njima otkrio svoj Zakon?

◆ Kako su narodi koji nisu došli u dodir s Božjim zakonom ili Izraelcima mogli upoznati Božje otkrivenje?

◆ Zašto “milost i istina” nisu u suprotnosti sa “Zakonom” (Ivan 1,17)?

◆ Apostol Pavao opisuje Božji zakon kao svet, pravedan i dobar (Rimljanima 7,12) — pa ipak, kada Zakon nađe put do ljudi, oni griješe. Što zakon čini dobrim ili lošim — onaj koji donosi zakon ili utjecaj koji ima? Obrazložite svoj odgovor.

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Smrt raspećem bila je sramna ne samo za osobu koja je bila osuđena, već za čitavu obitelj i prijatelje koji su zbog povezanosti s tom osobom dijelili sramotu. Zašto prvi kršćani nisu osjećali sramotu zbog križa?

◆ Koju ulogu Božji zakon treba imati u misijskim aktivnostima i zašto?

◆ Ljudi uglavnom ne vole trpjeti bol i učinit će sve da je izbjegnju. Ali nije svaka bol loša, zato što nas ona upozorava na problem i potiče nas da tražimo lijek. Na koji način Zakon može izazvati duhovnu “bol” i što bi u tom slučaju bio “lijek”?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Zamislite da vodite misiju u području gdje ljudi poznaju samo zakon prema kojem preživljavaju najснаžniji. Pretpostavimo li da znate dobro govoriti njihov jezik, što biste prvo učinili? Biste li im prvo objasnili Evandjelje, ili biste im počeli pričati o prednostima života po Božjem zakonu? Kojim biste im redosljedom to iznijeli i zašto?

Krist, Zakon i savezi

Glavni tekst: Hebrejima 10,12-18.

Učenici će

Znati: Shvatit će da se i stari i novi Savez temelje na vjeri u Isusa.

Osjećati: Cijenit će prednost što je u zavjetnom odnosu s Bogom.

Činiti: Tražit će Božja obećanja s povjerenjem.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Stari i novi Savez milosti

- A. Koja je razlika između obećanja i saveza?
- B. Zašto je Bog izabrao stari Izrael i kršćansku Crkvu da uđu u zavjetni odnos s Njim?
- C. Zašto je savezu potreban neki vidljivi simbol?
- D. Zašto je Savez sklopljen na Sinaju imao sveopće značenje?

II. Osjećati: Prednost suradnje

- A. Iako smo još uvijek vezani za Zemlju, kako možemo biti sigurni da nas čeka mjesto na Nebu?
- B. U kojim blagoslovima uživete već sada u zavjetnom odnosu s Bogom?
- C. Više ne moramo prinositi janje na žrtvu. Kako onda možemo održati osjećaj veličine i visoke cijene Isusove smrti za nas?

III. Činiti: Uхватiti se za obećanja

- A. Koje uvjete trebam ispuniti da bih mogao tražiti Božja obećanja?
- B. Kako možemo ući u zavjetni odnos s Bogom? Tko čini prvi korak?
- C. Što znači imati zapisan Božji zakon u srcu (Jeremija 31,33)?

Sažetak: I stari i novi Savez ponovno su izloženi kao Savez milosti u kojem je spasenje dano grešnicima vjerom u Kristovu žrtvu pomirenja.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Hebrejima 10,12-18.

Gljučna misao za duhovni rast: I stari i novi Savez odražavaju vječni Savez milosti koji je ponuđen svima koji se vjerom pozivaju na Isusove zasluge.

U našem suvremenom svijetu pojam saveza izgleda vrlo staromodan i zastario. Ipak, postoji jedan zavjetni odnos u kojem se nadamo da ćemo pronaći doživotnu ljubav i sigurnost. Brak, iako izložen stalnim napadima, još uvijek je san mnogih. Nažalost, iako svi dajemo obećanje da ćemo voljeti jedno drugo dok nas smrt ne rastavi, mnogi brakovi završe razvodom.

Za Krickitt i Kim Carpenter razvod se činio kao rješenje. Samo deset tjedana nakon vjenčanja, doživjeli su tešku prometnu nesreću nakon koje je Krickitt bila u komi četiri mjeseca. Kada je došla k svijesti, nije se sjećala dvije godine koje su prethodile nesreći i nije čak znala tko joj je suprug. Njezini roditelji rekli su joj da je udana za njega. Ona je prihvatila tu činjenicu, ali nije voljela Kima, uopće joj se nije svidao. Ipak, odlazak nije bio rješenje za nju jer je znala, iako se toga nije sjećala, da je dala zavjet da će ostati s njim. Krickitt je odlučila da će zavoljeti Kima koliko god vremena za to bude potrebno i koliko god to bilo teško za nju.

Kim je donio sličnu odluku. Oženio se Krickitt da bi bio uz nju i u dobru i u zlu. Iako se činilo da ga ne želi u svojoj blizini, odlučio je ponovno osvojiti njezinu ljubav. Oboje su donijeli izbor da ne prekrše svoj bračni zavjet. Tri godine nakon nesreće, Kim i Krickitt su se vjenčali drugi put kako bi Krickitt imala nova sjećanja na vjenčanje. Sada, nakon skoro dvadeset godina, oni su još uvijek sretni u braku (zasnovano na knjizi *The Vow: The Kim and Krickitt Carpenter Story*).

Bogu bi bilo vrlo lako raskinuti svoj Savez s nama. Nažalost, Biblija bilježi primjere kada su ljudi prekršili Savez, ali Bog je s nama ušao u vječni Savez milosti. Usprkos našoj nevjernosti, On je još uvijek vjeran.

Uvodna aktivnost: Savez se može definirati kao dogovor između dviju strana, zasnovan na obećanjima koje daje jedna ili obje strane. Pronađite primjere saveza iz svakidašnjeg života u vašoj kulturi.

Za razgovor: Zašto ljudi krše svoja obećanja? Zašto je Bog vjeran svojim obećanjima?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Razgovor o Savezu

(Podsjetite se ukratko u razredu sklapanja saveza u starozavjetno vrijeme, kao što je zapisano u Postanku 15.)

Sklapanje saveza u biblijskom svijetu bilo je vrlo ozbiljan trenutak. U susjednim narodima savezi su se sklapali u obliku svečane zakletve kad su se donosili politički sporazumi između dvije strane. Tom prilikom su prizivali božanstva obiju strana, i navodili blagoslove i prokletstva saveza. Često su zavjetne procedure uključivale prinošenje žrtava i prolijevanje krvi. Na hebrejskom jeziku izraz za sklapanje saveza je *karat berith*, što u doslovnom prijevodu znači “preseći savez”. To se najvjerojatnije odnosi na ubijanje životinje, ukazujući na moguću kaznu za onog sudionika saveza koji se usudi raskinuti savez (usporedi Postanak 15).

Izraz “savez” prvi put se javlja u Postanku 6,18 kad je Bog izabrao Nou i njegovu obitelj — iako je ta ideja mnogo starija. Prinesena žrtva koja se spominje u Postanku 3,21 bila je dio većeg saveza u kojem je Bog obećao Spasitelja. Novi zavjet nam govori da postoji božanski plan spasenja koji je stavljen pred stvorenja ovoga svijeta (1. Korinćanima 2,7; 2. Solunjanima 2,13.14) i da se temelji na Božjoj vječnoj ljubavi prema ljudskom rodu (Jeremija 31,3). Tekst u Otkrivenju 13,8 opisuje Isusovu smrt kao žrtve, kao “Janjca koji je zaklan od postanka svijeta”, što znači da je plan postojao kada su postavljeni temelji svijeta.

Razmislite: Da trebate svojim riječima prepričati biblijski tekst koji se odnosi na savez, koju biste suvremenu riječ ili pojam upotrijebili?

II. Vječni Savez

(Podsjetite se u razredu teksta iz Hebrejima 13,20.)

Božji odnos prema ljudskom rodu uvijek je bio isti, ali se istodobno prilagođavao određenim prilikama. Bog je u određeno vrijeme uspostavljao posebne saveze s posebnim ljudima, počevši od Adama (Postanak 3,15-21), Noe (Postanak 6,18-20; 9.9-11), Abrahama (Postanak 12,1-3; 15,1-5; 17,1-14) itd. Bog se obraćao u određenim okolnostima i određenim trenucima. Noin znak Saveza bio je duga — što je imalo značenje za Nou i njegovu obitelj. Abrahamov znak Saveza uključivao je obrezanje. Savez uspostavljen na Sinaju, u okviru otkupljenja iz ropstva, uključivao je napisane zakone koji su ponavljali

prijašnju praksu. Iznad svih postojao je “vječni Savez” (na primjer Hebrejima 13,20) koji se najjasnije očitovao u Isusovoj žrtvi na križu. Na neki način svaki pojedinačni savez opisan u Svetome pismu odnosi se na vječni Savez učinjen prije nego što je započela povijest. Slično je s ruskom lutkom Babuškom. Kada otvorite veću lutku, u njoj ćete pronaći manju, koja je slična većoj iako su različitih veličina, šara, možda čak i boja.

Razmislite: U svijetu u kojem vlada tehnologija, riječ “stari” često ukazuje na nešto zastarjelo, dok riječ “novi” upućuje na nešto što je jasno i suvremeno. Kako se riječi “stari” i “novi” odnose na pitanje Saveza? Razgovarajte u razredu o odnosu između starog i novog Saveza.

III. Staro nasuprot novom

(Podsjetite se u razredu teksta iz 2. Korinćanima 3,14.)

U Novom zavjetu pojam “Staroga zavjeta” jasno je izražen samo u 2. Korinćanima 3,14. U Galaćanima 4,24. ovaj pojam se također spominje u obliku “dva Saveza” (najvjerojatnije i u Hebrejima 8,6.13; 9,1.15.18 “prvi Savez”). Da bismo razumjeli značenje ovih neočekivanih izjava, trebamo razumjeti okolnosti u kojima je Pavao pisao svoje poslanice. Suočen sa stalnim protivljenjem židovskih kršćana koji su pokušavali hebrejski zakon (uključujući zakone o čistoći) učiniti značajnim dijelom nauka prve kršćanske Crkve, Pavao je odbacio njihovo gledište zato što se usredotočuju na Zakon kao sredstvo spase-nja, a ne na Krista.

Da bismo prikazali jasnu crtu između “starog” i “novog” Saveza, bilo bi korisno razmotriti zavjetni znak obrezanja. Obrezanje je bilo uvjet za sklapanje Božjeg Saveza s Abrahamom (Postanak 17). Svaki muški Abrahamov potomak trebao je biti obrezan osmog dana kao dio vječnog Saveza (Postanak 17,7). Svako muško hebrejsko dijete bilo je obrezano na temelju vječnog Saveza uspostavljenog s Abrahamom. To im je trebalo služiti kao stalni podsjetnik da su Božji narod. Bog je odredio taj znak (koji je istodobno bio javan zbog raširenosti običaja, i osoban zato što je samo nekoliko ljudi prisustvovalo tom činu). Neki starozavjetni proroci obrezanje su upotrebljavali u drukčijem kontekstu. Jeremija se koristi tom slikom kada govori o posvećenosti koja nadmašuje običan obredni čin. U Jeremiji 4,4 prorok potiče Judu: “Obrežite se Jahvi, skinite obrezak sa srca svojega, Judejci i Jeruzalemci.” Obrezanje je tu opisano kao izvanjski znak unutarnjeg stava i posvećenosti. U Jeremiji 6,10 prorok uzvikuje: “Komu treba da govorim, koga da opomenem da me saslušaju? Gle,

uho im je neobrezano stog ne mogu čuti.” Uska povezanost između fizičkog čina obrezanja muškarca i “obrezanja srca” podsjetnik je da su savezi usko povezani i da su izrazi “stari” i “novi” neprikladni za opis biblijskih saveza.

Razmislite: Zašto je apostol Pavao tako burno reagirao u Galaciji protiv kršćana Židova koji su smatrali da se nova kršćanska zajednica mora pridržavati obrezanja i drugih zakona o čistoći? Zar to nije bilo samo pitanje kulturološke tolerancije i navikavanja? Zašto je to pitanje bilo tako važno u društvu koje je postajalo sve više multinacionalno?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

- ◆ Zašto su Deset zapovijedi nazvane “pločama Saveza” (Ponovljeni zakon 9,9)?
- ◆ U Hebrejima 9,15 se kaže da je Isus posrednik “jednoga novog saveza”. Zašto nam je potreban posrednik u Savezu?
- ◆ Zašto je prolijevanje krvi važno u oba Saveza?
- ◆ Koje su sličnosti i razlike između starog i novog Saveza?

Primjena u svakidašnjem životu:

- ◆ Navedite neke Božje znakove Saveza koji nam trebaju pomoći da se sjetimo Božjih obećanja.
- ◆ Je li Božje obećanje o vječnom životu zavjetno obećanje? Ako jest, što moram učiniti da bih imao pravo na njega?
- ◆ Svi savezi djeluju po načelu “štapa i mrkve” nudeći blagoslove ako ga slijedite i prokletstva ako ga prekršite. Koje blagoslove uživate držeći Božji zakon, a koje ste loše posljedice doživjeli zato što ste ga prekršili?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: U okviru Starog zavjeta, kad god su Izraelci prekršili Savez kršeći Deset zapovijedi, prinostili su životinju na žrtvu. To je bilo vrlo skupo. U okviru Novog zavjeta ne moramo prinostiti žrtve zbog Kristove prinесene žrtve. Kao razred predložite neke praktične korake kako ne bismo prestali cijeniti veliku žrtvu koju je Isus prinio za nas.

Apostoli i Zakon

Glavni tekst: Rimljanima 3,31.

Učenici će

Znati: Shvatit će da apostolski spisi ne ukazuju na promjenu ili ukidanje Zakona.

Osjećati: Osjećat će se sigurnim zbog nepromjenjive naravi Božje riječi.

Činiti: Svojim svakidašnjim životom pokazat će ljubav prema Božjem zakonu.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Božji nepromjenjivi Zakon

- A. Što je jedino mjerilo prema kojem možemo mjeriti pravednost?
- B. Zašto su apostoli učili o pokajanju?
- C. Kako nam spisi apostola Jakova i Pavla pomažu da izbjegnemo dvije pogrešne krajnosti u koje ljudi mogu otići u vezi sa Zakonom?

II. Osjećati: Neka se ljubav prelijeva.

A. Što je prema apostolu Ivanu srž Zakona? Zašto? (Vidi 2. Ivanova 6.)

B. Kako kršćanin može služiti Božjem zakonu s čistom savješću, da ne bude uznemiren krivnjom?

III. Činiti: Pokazati vjeru na djelu

A. Kako svojim načinom života mogu doprinijeti širenju adventne vijesti u svijetu?

B. Zašto ne možemo tvrditi da držimo Božje zapovijedi ako ne pokazujemo ljubav na djelu?

C. Zašto bi svatko tko tvrdi da ima vjeru trebao izražavati vjeru poslušnošću?

Sažetak: Apostoli nigdje ne govore o ukidanju ili promjeni Zakona nakon Kristove smrti. Oni objašnjavaju da nas milost koja dolazi

po Kristu potiče da držimo Zakon, a ne da smo oslobođeni od Zakona.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Rimljanima 3,31.

Gljučna misao za duhovni rast: Milost koja dolazi po Kristu ne oslobađa ljude od Zakona, već ih potiče da ga poštuju.

Samo za učitelje: Kod većine kršćana razlog za svetkovanje nedjelje zasniva se na ideji da je Zakon razapet s Isusom na križu ili da su nedjelju uspostavili prvi kršćani u čast Isusovog uskrsnuća. Ove ideje često se temelje na određenim novozavjetnim tekstovima koji su izvučeni iz konteksta. Kada čitamo spise apostola ne izvlačeći retke iz konteksta, dolazimo do zaključka da nije došlo do ukidanja ili mijenjanja Božjeg zakona.

Za vrijeme hladnog rata, vlada SAD-a pokušala je napraviti stroj koji će moći prevoditi s ruskog jezika. Potrošeni su milijuni dolara, a u ovaj projekt bili su uključeni najdarovitiji jezikoslovci u zemlji. Uskoro su na novim računalima krenuli ispisi prvih ruskih dokumenata i svi su čekali bez daha. Nekoliko minuta papiri na engleskom tekli su kroz štampač, ali na zaprepaštenje svih prisutnih, nisu imali skoro nikakvog smisla. Riječi i neki gramatički dijelovi bili su točno prevedeni, ali tekst nije imao smisla.

Cijeli projekt je propao ne zbog nedostatka vremena, novca ili talenata, već zato što računalo ne može "shvatiti" kontekst razgovora. Čak i danas, sa svom umjetnom inteligencijom u računalstvu, najbolji i najpouzdaniji prevoditelj još uvijek je čovjek koji ne samo da zna dobro jezik i temu, već razumije način na koji se jedan jezik prevodi na drugi.

U pouci za ovaj tjedan razmišljat ćemo o onima koji su bili najbliži Isusu i o tome kako su oni vidjeli Isusov odnos prema Božjem zakonu. Oni su to iznijeli u svojim spisima zbog različitih pitanja s kojima su se prvi kršćani suočavali.

Uvodna aktivnost: Zamislite sljedeći događaj. Sestra Ema, koja je gojazna, izrazila je želju da vodi Odjel za zdravstvenu službu. Vaša crkva planira veliku evanđeosku aktivnost u gradu koja će uključiti predavanja o zdravom načinu života. Biste li dopustili sestri Emi da bude vođa ovog odjela? Mislite li da svojim životom daje pravi primjer zdravstvene reforme? Zašto? Je li njezin život pravi primjer planiranog zdravstvenog programa?

Za razgovor: Kako svojim životom dajemo primjer onoga o čemu želimo propovijedati? Moramo li čekati da postanemo “savršeni” predstavnici istine da bismo je mogli prenositi drugima? Obrazložite svoj odgovor.

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Izlaženje na kraj s poteškoćama

(Podsjetite se u razredu teksta u Djelima 6,1-6.)

Nakon Isusovog uznesenja, učenici su u svojem osobnom iskustvu doživjeli izlijevanje sile Svetoga Duha i bili su svjedoci divnih pobjeda postignutih za Božje kraljevstvo. Znali su da nije njihovo propovijedanje, učenje ili iscjeljivanje predstavljalo Isusa i druge povelu istini, već sila Svetoga Duha.

Međutim, usprkos ovim čudesnim iskustvima koja su doživjeli, i u prvoj Crkvi su vladali napetost i izazovi. S nekim problemima su lako izlazili na kraj — imali su “Riječ” i mnogi su osobno vidjeli Isusa i čuli Njegovu vijest iz prve ruke. Tako su se neka teološka i praktična pitanja mogla lako riješiti. Druga su bila složenija i zahtijevala su molitvu, proučavanje i zajedništvo. Djela apostolska i neki tekstovi u poslanicama pomažu da uočimo dinamiku unutarnjih rasprava u prvoj Crkvi. Obratimo pozornost na neke problematične trenutke da bismo uvidjeli neka načela vjernih, posvećenih razgovora, ispunjenih ljubavlju, koji su tako važni u crkvi koja se suočava s mnogim izazovima kada je u pitanju jedinstvo.

Jedan od prvih tekstova koji govori o napetosti unutar Crkve nalazi se u Djelima 6,1-7. Brzi rast prve kršćanske Crkve i odluka da sve bude zajedničko (uključujući i imovinu) doveli su do pritužbi zbog razlika koje su se pravile među etničkim skupinama. Biblijski tekst kaže da su se helenistički vjernici žalili da su njihove udovice često zapostavljane prilikom svakidašnjeg dijeljenja hrane. Tekst u Djelima 6,2 pruža prvi važan ključ u rješavanju problema: Dvanaestorica su okupila sve učenike na jedno mjesto. Shvaćajući važnost brige za udovice i siročad unutar kršćanske zajednice, a istodobno svjesni važnosti evanđeoskog rada, dali su prijedlog (očigledno u dogovoru jer se ne spominje pojedinačan govornik) da izaberu sedam đakona koji će obavljati taj posao. Mnoga imena izabranih ukazuju na helenističke korijene (redak 5) — što je riješilo brige helenističkih vjernika. Cijela crkva bila je zadovoljna. Novi vođe su uz molitvu bili rukopoloženi za posebnu službu. Ovdje se javljaju dva važna načela: *trebamo raz-*

govarati jedni s drugima i trebamo naći rješenje koje će zadovoljiti obje strane.

Razmislite: Mogu li sva neslaganja u crkvi biti riješena tako da obje strane budu zadovoljne?

II. Uхватiti se u koštac s teološkim problemima

(Podsjetite se teksta iz Djela 15.)

U prvoj kršćanskoj Crkvi postojala je napetost. Jedan takav primjer, koji se ne bavi teološkim pitanjima, nalazimo u Djelima 6 gdje se govori o dijeljenju hrane udovicama. Međutim, tekst u Djelima 15 uključuje teološki problem. Kako se crkva suočila s ovim teološkim razmiricama?

Pitanje o kojem se raspravljalo na prvom saboru održanom u Jeruzalemu pruža pouke iz kojih možemo nešto naučiti (vidi Djela 15). Sjećate li se koji je bio problem kada su se apostoli okupili u Jeruzalemu? Neki židovski kršćani otputovali su iz Judeje u Antiohiju i propovijedali među kršćanima da je za spasenje potrebno obrezanje. Teološki problem bio je veliki: u kojoj mjeri zajednica prvih kršćana treba biti okrenuta judaizmu? Ako ste Kristov sljedbenik, znači li to da se morate držati svih starozavjetnih pravila?

Biblijski tekst bilježi da između Pavla i Barnabe “nastade žestoko raspravljanje” s nepoznatom braćom iz Jeruzalema (Djela 15,2). Lokalna crkva iz Antiohije šalje Pavla i Barnabu u Jeruzalem da rasprave ovo pitanje s tamošnjim vođama. Budući da su širili vijest o Bogu među neznabošcima, kršćani koji su pripadali skupini farizeja pobunili su se i iznijeli zapanjujuću tvrdnju da se svi vjernici koji su došli iz neznaboštva moraju obrezati (redak 5). U nastavku teksta slijede mnoge rasprave i nekoliko govora: Petrov (redci 7-11), Pavlov i Barnabin (redak 12) i Jakovljevi (redci 13-21). Petar se prisjeća svojeg iskustva s Kornelijem, dok se Pavao i Barnaba usredotočuju na Božju providnost i blagoslove koje su primili u službi. Konačno, Jakov navodi tekst iz Pisma (Amos 9,11.12) i iznosi sljedeći prijedlog: neznabošci se trebaju suzdržavati od hrane posvećene idolima, od spolnog nemoralna, od mesa zadavljenih životinja i krvi.

Ima više načela koja možemo uočiti u ovom važnom događaju u životu prve Crkve. Prvo i najvažnije, o teškim teološkim pitanjima potrebno je razgovarati unutar zajednice u okruženju u kojem je prisutno djelovanje Svetoga Duha. Drugo, treba uključiti sve elemente istraživanja: spomenuta su prošla iskustva kad ih je vodio Duh, Sveto pismo je proučavano i primijenjeno u novim prilikama i, ono što se temelji na oba kriterija, do rješenja se došlo dogovorom.

Razmislite: Kako odgovarajući ton (koji ukazuje na poštovanje i ljubav) doprinosi teološkoj istini kada dođe do sukoba?

III. Kompromis pod utjecajem Duha

(Podsjetite se u razredu teksta u Jakovu 2,14.)

Kompromis je loša riječ kada su u pitanju načela. Kada razmotrimo Jakovljeve prijedlog u vezi s kompromisom, trebalo bi zapaziti da on nije pravio kompromis ni s jednim važnim načelom niti s ključnim pitanjem da spasenje dolazi samo po Kristu, a ne držanjem Zakona ili pravila. Drugim riječima, Jakov nas podsjeća da ono što je najvažnije treba ostati najvažnije. Međutim, taj isti Jakov poslije piše: “Što koristi, braćo moja, ako tko rekne da ima vjeru, a djela nema? Zar ga vjera može spasiti?” (Jakov 2,14) Ili: “Kao što je tijelo mrtvo bez duše, tako je i vjera mrtva bez djela.” (redak 26) Ovdje je ključno pitanje ravnoteža između opravdanja i posvećenja. Držanje Zakona (bilo koje zapovijedi, uključujući subotu) neće nam osigurati spasenje. Slično tome, prihvaćanje Krista kao osobnog Spasitelja i zanemarivanje Krista kada se obraća s gore Sinaja ili s Gore blagoslova podjednak je problem.

Još je nešto važno napomenuti u ovom kratkom razmatranju dva kritična trenutka u životu prve kršćanske Crkve. Problem nije jednostavno nestao. Pavlove poslanice ukazuju na ponovne teološke rasprave o Zakonu i njegovoj ulozi. U Galaćanima 2 opisuje se sukob između dva istaknuta apostola, Pavla i Petra, u vezi s druženjem za stolom između židovskih kršćana i kršćana koji su došli iz neznanstva.

Razmislite: Prisjetite se brojnih trenutačnih problematičnih pitanja u vašoj mjesnoj crkvi. Neka se možda odnose na način života, druga na tumačenja biblijskih tekstova. Kako mogu pouke koje smo izvukli iz sukoba u prvoj kršćanskoj Crkvi pomoći vašoj crkvi da riješi ključna teološka pitanja i ostane usmjerena na evanđeoski rad i jedinstvo?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

◆ Kako apostol Pavao može tvrditi da kršćanin nije pod Zakonom — i da isti taj kršćanin treba držati Zakon?

◆ Je li pravednost samo odsutnost grijeha ili nešto više? Objasnite.

◆ Je li se Petar mogao obratiti svojim kršćanskim čitateljima riječima: “Kraljevsko svećenstvo, sveti narod” (1. Petrova 2,9) ako su

odbacili Zakon? Zašto da, i zašto ne? Kako ovaj naziv povezuje Crkvu sa Zakonom?

◆ Kada ljudi tvrde da je Zakon ukinut, čega se zapravo pokušavaju osloboditi?

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Zašto je toliko važno da čitamo, proučavamo i citiramo biblijske tekstove ne izvlačeći retke iz konteksta?

◆ Zašto je apostol Petar upozorio svoje slušatelje da se čuvaju lažnih učitelja koji tvrde da smo oslobođeni od Zakona? (2. Petrova 2,3)

◆ Zašto je svetost nešto čime se ne treba hvaliti?

◆ Kako nam Božje zapovijedi mogu pomoći da pokažemo ljubav na djelu?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost:

Ako imate veliki subotnjoškolski razred, možete ga podijeliti na nekoliko manjih skupina. Neka svaka skupina ili pojedinac zamisle da je Juda (Isusov brat), Jakov (Isusov brat), Ivan ili Petar i neka odgovore na sljedeća dva pitanja: Kako se Isus odnosio prema Zakonu u svakidašnjem životu? Kakav je vaš stav prema Božjem zakonu?

Kristova crkva i Zakon

Gljučni tekst: Otkrivenje 14,12.

Učenici će

Znati: Uvidjet će da je tijekom povijesti Bog imao ljude koji su bili pozvani da u Njegovo ime šire istinu u svijetu.

Osjećati: Cijenit će prednost što je dio Božje obitelji.

Činiti: Sudjelovat će u objavljivanju tri anđeoske vijesti svijetu.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Naša svrha postojanja

A. Zašto nas Bog nije stvorio tako da ne možemo pogriješiti, već samo činiti dobro?

B. Zašto je čak i Noa, koji je nazvan “pravednim” (Postanak 6,8.9) trebao naći “milost”?

C. Kako spominjanje Melkisedeka pokazuje da su Božje zapovijedi bile poznate prije Mojsija?

D. Zašto je Bog izabrao izraelski narod da čuva Njegov Zakon?

II. Osjećati: Prednost da služimo

A. Što je uvijek bilo središte zavjetnog obećanja?

B. Kako bismo se trebali mi, narod ostatka, odnositi prema drugima koji nisu naše vjere?

C. Prošlo je mnogo vremena prije nego što je Abraham dobio sina koji mu je bio obećan. Zašto Bog želi da gradimo strpljenje?

III. Činiti: Pozvani za vrijeme kao što je ovo

A. Kako se moja vjera u Isusa može uračunati u pravdu?

B. Zašto nam je Bog dao slobodu da grijeshimo ako to ne bismo smjeli činiti?

C. Zašto ste adventistički kršćanin?

Sažetak: U svakom naraštaju Bog je pozivao ljude da odražavaju Njegovu volju živeći životom vjernosti, povjerenja, ljubavi i poslušnosti.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Otkrivenje 14,12.

Ključna misao za duhovni rast: Božjem je narodu kroz sva vremena bio upućivan poziv da propovijeda o Njegovoj spasonosnoj milosti koja nam omogućava da živimo po Njegovom Zakonu.

Samo za učitelje: Čini se da je Kršćanska adventistička crkva u nekim dijelovima svijeta zapala u krizu identiteta. Adventisti kao da se stide svojih jedinstvenih istina. U ovoj pouci želimo naglasiti da se izraz *ostatak*, kada se temelji na Bibliji, ne odnosi na osjećaj superiornosti, već na nalog za evandeoski rad. Naša je prednost da bude-mo dio Božje priče o spasenju koja je započela u Edenskom vrtu i završit će o drugom Kristovom dolasku.

Jesu li vaši preci Iliri koji su hrabro ratovali protiv Rimskog Carstva? Ili biste možda mogli proučavati germanske grane svojeg obiteljskog stabla? To vas može odvesti do otkrivanja predaka iz različitih zemalja koje su nekada bile dio velike Austro-Ugarske Monarhije, kao što su Njemačka, Češka ili Poljska. Možda su vaši preci iz Italije ili Mađarske. Svi su čuli za Aleksandra Velikog ili Džingis-kana, ali možete li zamisliti da su oni vaši preci?

Neobično je to što dok mnoge obitelji propadaju i mnoga djeca odrastaju ne poznajući svoje roditelje, nikada nije bilo više ljudi koji žele otkriti tko su im preci. Praćenje obiteljske povijesti trenutčno je vrlo popularno. Upotreba interneta omogućava brže i lakše pronalaženje, prijavljivanje i izvještavanje; dostupni su čak i brodski dnevници. Ljudi bi uglavnom željeli otkriti da su potomci plemićkih loza ili nekog narodnog heroja, ali kod većine bi se na obiteljskom stablu nalazili ljudi koji su bili u sukobu sa zakonom — možda ubojice, alkoholičari ili nasilnici koji su zlostavljali članove svoje obitelji.

Od Edena postoji obiteljska linija koju Bog čuva u Starom i Novom zavjetu. To je obitelj koja je pozvana na evandeoski rad. Pozvani su da upute poziv svijetu da se pridruži Božjoj obitelji i pokažu kako može izgledati pobožno nasljedstvo.

Uvodna aktivnost: Imate li neke zanimljive pretke? Je li vam netko ostavio u baštinu nešto na što ste posebno ponosni? Koja je najveća baština koju su nam ostavili naši adventistički duhovni preci?

Za razgovor: Kako slika obitelji u Starom i Novom zavjetu opisuje Božju crkvu?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

I. Ostatak u povijesti

(Podsjetite se u razredu teksta u 1. o kraljevima 19,14-18.)

Bog je tijekom povijesti vodio svoj narod na planetu Zemlji. Kada su Adam i Eva povjerovali zmiji a ne svojem Stvoritelju, oni su za-pravo potpisali smrtnu kaznu. Bio im je zabranjen pristup stablu života. Uskoro su osjetili bol u mišićima i umor, otkrili su bore i sijede vlasi. Ipak, Bog je imao plan. Kada je Bog uspostavio savez s pojedincima ili narodom, nije trebao odvojiti najbolje, najbrže, najspretnije ili najjače. On ih je pozvao da upute poziv drugima. Međutim, vanjske i unutarnje borbe ugrožavale su Božji narod. Bilo preko prodora neprijateljskih sila ili laganog i često neprimjetnog okretanja sinkretizmu ili krajnjem idolopoklonstvu, Božji narod je tijekom povijesti bio podsjećan da je dio većeg sukoba između dobra i zla, između Boga i Sotone. U povijesti se vrlo često činilo da je Božja strana u potpunosti nestala. Sjetite se samo zla koje je dovelo do potopa ili Ilijinog razgovora s Bogom na gori Horebu, kada je prorok mislio da je jedini koji služi Bogu (1. o kraljevima 19,14). Bog ga je brzo razuvjerio, ali je čak i tih 7.000 koji nisu savili koljena pred Baalom bila mala skupina u okviru izraelskog naroda. Oni su bili pravi ostatak (1. o kraljevima 19,18).

Razmislite: Mnoge disertacije i znanstveni radovi napisani su da bismo bolje shvatili biblijski pojam ostatka. Zamolite vaš razred da definira taj pojam u jednoj rečenici.

II. Karakteristike Božjeg ostatka

(Podsjetite se u razredu teksta u Otkrivenju 12; 19,10.)

U nastavku ćemo razmotriti brojne važne misli o kojima se govori u poglavlju “Božji ostatak posljednjeg vremena i kršćanska Crkva” u knjizi Angela Manuela Rodrigueza *Toward a Theology of the Remnant: An Adventist Ecclesiological Perspective*, str. 201—226.

1. Bog želi prenijeti vijest o spasonosnoj milosti preko svojeg ostatka. Trebamo imati na umu složenu povezanost između Božjeg ostatka (također ostatka posljednjeg vremena) i Isusa Krista.

2. Tijekom povijesti Bog je sačuvao vjerni ostatak. Tekst u Otkrivenju 12—14 opisuje početak, trajanje i kraj sukoba između Krista i Sotone. Važno je zapaziti da usprkos progonoštvu i postojanju bezbožnih sila koje dobivaju snagu od Zmaja, Božji ostatak ostaje vjerni svjedok pozvan da na jasan i nepogrešiv način objavljuje Božju

posljednju vijest svijetu. Često govorimo o vijesti trojice anđela (14,6-12) koja nije samo posebna vijest za posebno vrijeme u povijesti, upućena posebnom narodu, već ponavljanje, na različite načine, glavnih stupova plana spasenja usredotočujući se na stvaranje i službu, palu crkvu i sadašnji sud koji vodi novom stvaranju. To je pravo Evanđelje za naše vrijeme.

3. Iako je Božji ostatak uvijek bio prisutan kao svjedok na velikoj svemirskoj pozornici, često se danas pitamo kakav je njegov odnos prema drugim crkvama (ili religijama). Zapažamo podjelu među vjerskim zajednicama zbog poziva na ekumensku suradnju. Božji *oikumene* (sveopća zajednica vjere) ne temelji se na vjeroispovijedi i organizacijama. Obilježen je vjernošću Njegovoj riječi (uključujući Njegov Zakon) i objavljivanjem skorog Kristovog povratka — Janjeta koje je bilo zaklano, ali je sada prikazano kao Lav, Sudac i Osvajač.

4. Sveto pismo je uvijek naglašavalo misao da je Crkva tijelo, a Krist njezina Glava. Budući da se ostatak ne određuje prvenstveno po članstvu, već po uvjerenjima i djelima, pozvani smo da budemo vjerni Glavi. Ova vjernost izražava se u životu i odnosu prema Riječi — pisanoj i živoj Riječi. Ovdje primjećujemo spoj između biblijskog koncepta ostatka i Božjeg zakona.

5. Tekst u Otkrivenju 12,17 opisuje što je svojstveno ostatku (ili onima koji ostanu vjerni) na svršetku vremena: poslušnost Božjim zapovijedima i posvećenost svjedočanstvu Isusa Krista. Tekstovi u Otkrivenju 1,2; 12,17; 20,4 odnose se na “Isusovo svjedočanstvo” i povezuju ga s Božjom riječju — uključujući Božje zapovijedi u Otkrivenju 12,17. Otkrivenje 19,10 dodaje važnu odrednicu: “Proročki je duh, zapravo, svjedočanstvo Isusovo”, a taj se izraz javlja samo jednom u Svetom pismu i posebno se odnosi na proročku službu (usporedi Otkrivenje 19,10; 22,8.9). Božji zakon i posvećenost Božjem daru proroštva ukazuju na ponizno prihvaćanje Božje volje i obilježavaju ostatak posljednjeg vremena (usporedi Gerhard Fendl, “Identifying Marks of the End-Time Remnant in the Book of Revelation” u knjizi *Toward a Theology of the Remnant: An Adventist Ecclesiological Perspective*, Angel Manuel Rodriguez, str. 139—158).

6. Vrlo je važno zapaziti da pozorno čitanje Otkrivenja kao cjeline ukazuje da ove osobine nisu samo ograničene na jednu posebnu skupinu. Da, Bog čuva svoj ostatak u povijesti, ali On iz meteža, mlakosti i grijeha poziva one koji su posvetili svoj život Kristu i spremni su slijediti Njegovu riječ do kraja. U Ivanu 10,16. Isus opisuje ovu skupinu na sljedeći način: “Imam i drugih ovaca, koje nisu iz ovog ovcinjaka; i njih mi treba dovesti; one će čuti glas moj, te će biti

jedno stado i jedan pastir.” U Otkrivenju 18,4 zabilježeno je da ova skupina živi u Babilonu, ali je pozvana da izađe iz njega.

7. Na kraju, eshatološki ostatak nije samo vjeran Božjim zapovijedima i Njegovim prorocima nadahnutim Svetim Duhom — on također slijedi Janje kamo god ono pođe (Otkrivenje 14,4). Ta ljubav i posvećenost Kristu, i razumijevanje da je On naš jedini izvor spase-nja, omogućava ovoj skupini da navješćuje vječno Evanđelje svakom plemenu, jeziku, koljenu i narodu. Bog poziva one koji su spremni da pozivaju druge.

Razmislite: Dok razmišljate o važnom biblijskom pojmu ostatka, razgovarajte u vašem subotnjoshkolskom razredu kako na najbolji način možete stupiti u dodir s drugim kršćanima i nekršćanima u ovom posebnom trenutku u povijesti. Kako možemo biti oruđa nade koja vjerno predstavljaju Učitelja?

TREĆI KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

- ◆ Što znači da su Adam i Eva bili stvoreni kao moralno slobodna bića?
- ◆ Kako se poslušnost Božjim zapovijedima i vjera u Božja obećanja pokazala u Noinom životu?
- ◆ Kako je Abrahamu vjera uzeta u pravednost (Rimljanima 4,9)?
- ◆ Kako je objavljivanje Evanđelja, kao i važnost Zakona, obuhvaćeno prvom anđeoskom viješću u Otkrivenju 14?

Primjena u svakidašnjem životu:

- ◆ Kako možemo izbjeći osjećaj superiornosti i isključivosti kada upotrebljavamo izraz *ostatak*?
- ◆ Zašto je Bog stavio Adama i Evu na ispit, kada je sve bilo savršeno? Treba li i nas staviti na ispit?
- ◆ Po čemu smo kao adventisti poznati u našoj zajednici? Da li po onome zbog čega smo i nastali?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Biti dio obitelji uvijek zahtijeva odgovornost i donosi prednosti. Razmislite o prednostima i odgovornostima adventističkih kršćana. Zašto je važno da to imamo na umu dok stupamo u kontakt s drugima koji nisu adventisti?

Kristovo kraljevstvo i Zakon

Ključni tekst: Daniel 2,44.

Učenici će

Znati: Uvidjet će da će grijehu i smrti doći kraj.

Osjećati: Radosno će očekivati novu Zemlju.

Činiti: Donijet će odluku da se potpuno posvete Božjem kraljevstvu.

Smjernice za poučavanje

I. Znati: Kraj smrti

A. Zašto ljubav može postojati samo u moralnom svemiru?

B. Zašto se Isus nije poklonio Sotoni i tako izabrao lakši put da dobije vlast na Zemlji (Matej 4,8)?

C. Kako se Božji zakon neposredno odnosi na Njegovu pravednost?

D. Zašto se zlo više nikada neće pojaviti kada Bog uništi grijeh?

II. Osjećati: Naša velika nada

A. Kako možemo biti dio društvene zajednice, a da ipak ne “pripadamo svijetu” (Ivan 17,14)?

B. Kao novi građani u Božjem kraljevstvu, trebali bismo osjećati odanost prema Bogu. Kako ćemo je pokazati?

C. Dok se borimo s grijehom i smrću kao posljedicom kršenja Božjeg zakona, kako možemo ostati ispunjeni nadom?

III. Činiti: Naša zakletva odanosti

A. Zašto ne možemo imati dvojno državljanstvo u velikoj borbi između Božjeg kraljevstva i kraljevstva zla?

B. Kako nam okrenutost k Nebu pomaže da živimo životom koji ima smisla i da budemo bolji građani ovdje i sada?

C. Što se događa s našim duhovnim životom ako više naglašavamo Zakon u odnosu na milost ili milost u odnosu na Zakon?

Sažetak: Bog će stvoriti novi i vječni svijet u kojem više neće biti posljedica kršenja Božjeg zakona. Svatko od nas je pozvan da prihvati ponudu i postane stanovnik Božjeg kraljevstva.

PRVI KORAK: Motivirajte!

Razmotrite tekst: Daniel 2,44.

Gljučna misao za duhovni rast: Ne možemo u duhovnom smislu sjediti na dvije stolice. Nemoguće je biti vjeran Bogu i Sotoni u isto vrijeme. Svi moramo odlučiti kojem ćemo kraljevstvu pokazati odanost.

Samo za učitelje: Pitanje punovažnosti Božjeg zakona nije pitanje s kojim se samo danas suočavamo. Grijeh se pojavio kada je Sotona doveo u pitanje Božji karakter koji se odražava u Njegovom Zakonu. Tako je grijeh ušao u naš savršeni svijet i u velikoj ga mjeri iskvario. Isus je stupio na polje ljudske povijesti da nas spasi i obnovi. Na ponovno stvorenoj Zemlji, Božji zakon će svi poštovati, a ljubav će suvereno vladati.

Priča se da je Isusa upoznala neka vrlo stidljiva žena. Činilo se da nema nekih velikih darova koje bi upotrijebila u službi Bogu, pa je pronašla svoje skromno mjesto u crkvi i godinama vjerno organizirala zajedničke crkvene ručkove. Mnogo godina kasnije razboljela se i bila primljena u bolnicu. Kada joj je u posjet došao pastor, rekla mu je da je spremna umrijeti. Oči su joj sjale dok mu je govorila kako se raduje Isusovom dolasku i uskrsnuću. Svoju nadu je željela podijeliti s drugima. Zamolila je pastora da joj, kada ljudi dođu na njezin sprovod, Bibliju stave u lijevu ruku, a plastičnu vilicu u desnu. Pastor je razumio zašto je željela Bibliju, ali zašto plastičnu vilicu? "Pastore, godinama sam organizirala zajedničke ručkove. Iz tjedna u tjedan sam podsjećala ljude da zadrže svoju vilicu za desert. Kada budu vidjeli vilicu zapitat će se čemu to, a vi ćete im objasniti da im želim poručiti da najbolje tek dolazi!"

Ovog tromjesečja, dok proučavamo o Božjem zakonu i divnoj milosti, moramo zadržati pogled na većoj slici. Grijeh i smrt neće imati posljednju riječ. Kao adventistički kršćani imamo prednost reći svijetu da najbolje tek dolazi u ponovno stvorenom savršenom svijetu.

Uvodna aktivnost: Po čemu pamtimo sljedeće osobe: Johanna Sebastiana Bacha, Nikolu Teslu, Stevea Jobsa, Napoleona, majku Terazu? Po čemu biste vi voljeli biti upamćeni? Zašto?

DRUGI KORAK: Istražite!

Biblijski komentar

Stvaranje ljudskog roda zapravo ne počinje u Postanku 1. Ono je počelo kada je Bog, vođen ljubavlju prema stvorenjima koja još nije stvorio, stvorio prelijepi i raskošni planet naseljen bićima koja će na poseban način odražavati lik i sličnost sa svojim Stvoriteljem. Stvaranje je bilo utemeljeno na nebeskom Zakonu koji je vladao sve-mirom. Taj zakon je označavao život, red, ljepotu i stvaralaštvo i zas-nivao se na ljubavi Boga Oca, Sina i Svetoga Duha — jer samo lju-bav može osmisliti tako prelijep svijet.

I. Kozmičke dimenzije

(Podsjetite se u razredu sljedećih tekstova: Izaija 14,12-19; Ezekiel 28,12-20.)

Nažalost, priča ne završava “i živjeli su zauvijek sretno” zato što je nepovjerenje, sumnja i zavist ušla u nebesko kraljevstvo. Dvanaesto poglavlje knjige Otkrivenja opisuje pobunu koju je predvodio pali anđeo nekada poznat kao Lucifer (Izaija 14,12-19; Ezekiel 28,12-20), koji se želio uzdići iznad Božjih zvijezda i izjednačiti se sa Svemo-gućim. Ambicije su navele stvoreno biće da posumnja u božanske pobude izražene u Zakonu. Ova sumnja je bila utisnuta u savršeni svijet — koji je imao samu jednu “nesavršenost”: bića koja je Bog stvorio nisu slijedila Boga kao roboti; ona su imala slobodnu volju i mogućnost donošenja vlastitih odluka. Dok zmija govori, “vidimo ka-ko se pogrešno predstavljanje pretvara u nepovjerenje, nepovjerenje se razvija u neprijateljstvo, neprijateljstvo sazrijeva u strah (Posta-nak 3,1.6.8.10)” (S. K. Tonstad, *The Lost meaning of the Seventh Day*, str. 464). U kontekstu kozmičkog rata tekst u Otkrivenju 12 opisuje kako je Luciferova sumnja zarazila druge članove obitelji u svemiru i kako je čovječanstvo palo u istu zamku.

Razmislite: Razgovarajte u razredu zašto je Bog stvorio ljudska bića sa slobodom izbora. Što to govori o Stvoritelju? Što to govori o zakonima koje je Stvoritelj uspostavio?

II. Božji plan nije donesen naknadno.

(Podsjetite se u razredu teksta iz 1. Ivanove 3,8 i Ivana 8,44.)

Bog je sve vrijeme imao plan. Kao sveznajući, znao je kraj od samog početka. Bog je u Sinu predao sebe kao žrtvu i još jednom pružio svima novu priliku. Ljudi su ponovno mogli birati — što je

bilo izraženo u božanskom pozivu upućenom preko proroka da izaberu Boga umjesto Baala (novca, zadovoljstva ili svojega "ja").

Kozmička borba koja se širila obuhvaćala je pitanja u vezi s Božjim integritetom. U 1. Ivanovoj 3,8 je zapisano: "Tko počinja grijeh, od đavla je, jer je đavao grešnik od početka. Sin se Božji pojavio zato da uništi đavolska djela." Đavao koji je sagriješio u početku daje okvir (ili zakone) koji je postojao tijekom pobune na Nebu. Međutim, osim prijestupa božanskog Zakona, trebamo razmotriti dovođenje u pitanje Božjeg karaktera, što je također izraženo u zmijinim primjedbama koje je uputio Evi u Postanku 3. Redak u Ivanu 8,44 sadrži Isusov opis neprijatelja: "On [đavao] bijaše ubojica ljudi od početka i nije stajao čvrsto u istini, jer u njemu nema istine. Kad god govori laž, govori vlastito, jer je lažac i otac laži." Prilikom opisivanja Sotone Isus spominje ubojstvo i laganje — a to je kršenje Božjeg moralnog Zakona.

Razmislite: Zašto je važno da spasenje nije neki naknadno doneseni plan ili Božji hitan odgovor?

III. Može li Bog biti pravedan i milostiv?

(Podsjetite se u razredu teksta u Otkrivenju 12,10; Zahariji 3,1-5; Jobu 1.)

Još jedno važno pitanje u kozmičkoj borbi između Krista i Sotone tiče se odnosa između Stvoritelja i stvorenog bića. Lucifer je želio postići neovisnost i samoostvarenje. Zvijezda Danica, kći Zorina željela je biti sama sebi gospodar i jednaka s Bogom.

Na kraju, Božja pravda i milost bile su ugrožene kada je Sotona uputio izazov Trojstvu na Nebu. Budući da Sotona neprestano optužuje Božji narod (Otkrivenje 12,10; Zaharija 3,1-5; usporedi Job 1), potrebno je razumjeti pitanje božanske pravde u ovom sukobu. Je li Bog doista pravedan? Ima li miljenike? Kako se postiže spasenje? Kako Bog može oprostiti grešniku koji je prekršio Njegov božanski Zakon?

Tijekom cijelog tromjesečja proučavali smo različite aspekte Božje spremnosti da jednom zauvijek odgovori na ova pitanja. Prvo obećanje dano Adamu i Evi ukazalo je na Onoga koji će stati na glavu zmiji. Prinošenje žrtava i obredi u zemaljskom Svetišću služili su kao zorne pouke božanskog plana. Proroci su u Starom zavjetu govorili o Mesiji i dodali dijelove slagalice koja će se pretvoriti u veću sliku. I onda, konačno, stvaralačka Riječ koja je stvorila planet postala je tijelo i nastanila se među nama. Isus je pokazao ozbiljnost grijeha i čudo božanskog plana spasenja. Svojim primjerom uzdigao je Božji

zakon i karakter. Njegov nauk ukazivao je na načela kraljevstva koja su se razlikovala od načela koja je zagovarao pali Lucifer. Svojom žrtvom platio je cijenu za grijeh i za naše grijeha — nevina žrtva bila je ubijena plaćajući otkup za krivca koji se u potpunosti treba osloniti na tu žrtvu.

Iako velika borba još nije gotova, pobjeda je osigurana. Božji zakon i Božji karakter opravdao je Bog osobno dokazavši njegovu održivost i plativši cijenu prijestupa.

Razmislite: Dok razmišljate o velikoj borbi, kako se taj svemirski sukob odigrava u vašem životu?

3. KORAK: Primijenite!

Pitanja za razmišljanje:

◆ Koje je optužbe o Božjem zakonu Sotona pokrenuo na Nebu? Kako je Isus to opovrgnuo?

◆ Kako se Sotona uspio predstaviti na Nebu kao predstavnik Zemlje?

◆ Kako je cijelo čovječanstvo izloženo osnovnim načelima Božjeg zakona?

◆ Koliko je točno proročanstvo u Danielu 2 koje pretkazuje trenutačne europske ekonomske i političke prilike?

◆ Neki smatraju da će Bog na kraju svima dopustiti da dođu na Nebo zato što je On ljubav. Međutim, Biblija naučava da će zli biti isključeni s Neba. Što ih to udaljava s Neba?

Primjena u svakidašnjem životu:

◆ Što se događa ako naglašavamo Zakon na račun milosti i obrnuto? Kakav će praktičan utjecaj to imati na naš život?

◆ Kao novi stanovnik neke zemlje, čovjek mora poštovati njezine zakone. Kako se to odnosi na kršćane i Božji zakon?

◆ Kako možemo živjeti kao “stranci i došljaci na zemlji” i biti “sol zemlji” dok vršimo utjecaj na svijet u društvenim, ekonomskim i političkim pitanjima?

ČETVRTI KORAK: Stvarajte!

Aktivnost: Nebo se u suvremenoj kulturi često opisuje kao mjesto gdje svi nosimo bijele haljine i provodimo vječnost sjedeći na paperjastim bijelim oblacima svirajući male harfe. To ni približno nije točno. Porazgovarajte s razredom o tome kako vi zamišljate Nebo. Kako će odsutnost grijeha i smrti utjecati na vaš život? Čemu se najviše radujete?

Od samog početka velikog sukoba na Nebu Sotonin je stalni cilj bio rušenje Božjeg zakona.” (Ellen G. White, *Velika borba*, str. 500)

Zašto? Zato što Zakon, kao temelj Božje vladavine, izražava moralni integritet svemira. Srušiti Božji zakon značilo bi srušiti moralni poredak svega stvorenog.

Moralnost označava sposobnost biranja između ispravnog i pogrešnog, dobra i zla — i jedini način na koji svemir može biti moralan, imati mogućnost birati dobro ili zlo, ispravno ili pogrešno, jest da postoji zakon koji određuje što je dobro, a što zlo. Naravno, takav zakon postoji.

Veza između naše ljubavi prema Bogu i držanja Njegovih zapovijedi snažnija je nego što mislimo. Mi možemo ljubiti Boga zato što živimo u svemiru u kojem postoji ljubav, a ljubav postoji zato što je svemir moralan. Ta moralnost je utemeljena, bar za nas stvorena bića, na Božjem moralnom Zakonu.

www.znaci-vremena.com
www.adventisti.hr